

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת תזריע-מצורע | תשפ"ה | גיליון 45

האם תפקידו
של בחור ללמד
בחורים אחרים?

שו"ת בעבודת ה'

עמוד 44

כיצד אפשר להיות
בשפלות, ועדיין
להישאר בחיים?

השפל באמת

עמוד 35

מה הטראומה
שמגיעה לאחר ליל
הסדר?

תהנה להיות
תקוע!

עמוד 6

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

נפתח במאמר על פרשת השבוע, מה הקשר בין צרעת לייעוץ פסיכולוגי? בו נלמד מהי העצה הכי טובה שאפשר לייעץ...

לאחר מכן נעבור לנקודה מעובדת (מתוך השיעור המרכזי) על ספירת העומר, תיהנה להיות תקוע! על הפיצול הנפשי שלנו ועל התקיעות שאנו מבטאים על ידי הספירה. ובעיקר, על התענוג של ה' מהתקיעות שלנו שאנו נהיים חלק ממנו.

המאמר הבא הוא מאמר קצר נוסף על ספירת העומר שאנו נמצאים בעיצומה, על מאכל אדם ומאכל בהמה. על התהליך מפסח עד שבועות בו אנו הופכים מבהמות לבני אדם.

החלק העיקרי של העלון הוא שיעור שנמסר בחול המועד פסח, התבוננות פנימית במהות ספירת העומר, המרחיב במשמעות של ימי הספירה בהעמקה מופלאה ומתיישבת על הלב. שיעור חובה לכל החפץ ליישב על ליבו את עבודת ימי הספירה!

לאחר מכן מדור התבוננות בסיפורי צדיקים, בו נתבונן בשפלותו המיוחדת של רבי מענדל'ה מויטבסק (שהייתה לו הילולא השבוע).

ולבסוף, שו"ת יסודי בעבודת ה', הפעם על חשיבותו של לימוד התורה לאחרים בימי הבחרות.

שבת שלום ומבורך, המערכת

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

מה הקשר בין צרעת לייעוץ פסיכולוגי?

בשבת נקרא את שתי הפרשיות תזריע ומצורע. לאחר פרשיה קצרה על יולדת אנו מגיעים לנושא העיקרי בפרשיות אלו – טומאת וטהרת המצורע.

אנו יודעים שבצרעת ישנם כמה סוגים – צרעת אדם, צרעת הבגד וצרעת בתים. אנו גם יודעים שכל ענייני הצרעת והנגעים לא כל כך קשורים לחיינו כיום.

מהו סוד הצרעת? במה היא שונה משאר הטומאות ומה זה אומר לעבודת ה' שלנו כיום? זאת ועוד במאמר לפניכם.

טומאה לא אובייקטיבית...

נפתח בשוני של הצרעת משאר הטומאות.

כפי שאמרנו, הצרעת לא כל כך קיימת היום. נכון אמנם שגם שאר הטומאות לא נוהגות כיום, אך זה רק משום שאין לנו את הלכות קדשים ואנו טמאי מתים, ואילו עצם הטומאה קיימת, מי שיגע למשל במת יהיה טמא. לעומת זאת עצם טומאת הנגע והצרעת לא קיימת כיום.

בנוסף, שאר הטומאות מטמאות מיד כאשר הן מופיעות באדם ואילו הצרעת אינה מטמאת מיד. הצרעת מתייחדת בכך שרק כאשר הכהן ראה את הנגע והחליט שהוא טמא זה אכן מטמא בפועל.

אז מהו סוד הצרעת?

בקבלה ובחסידות מבואר שהצרעת היא בעצם איתות לאדם לעשות תשובה. מבואר שיש לכל אחד מאיתנו הארה והשראה אלוקית, אך אם אנו חוטאים חלילה היא מסתלקת מאיתנו ואנו חסרים. בשלב זה ה' מביא על האדם צרעת כדי שהוא ישים לב לכך שההארה האלוקית הסתלקה ממנו ויעשה תשובה וכך תשוב ההארה ותחזור לשכון בו.

יוצא אם כן שאנו מגיעים להבדל שלישי בין הצרעת לשאר הטומאות:

בשאר הטומאות העיקר הוא מה שקרה במציאות – האדם נגע במשהו טמא וכעת עליו להיטהר. בצרעת העיקר הוא התהליך הפנימי אותו האדם עובר, טומאת

הצרעת נגרמה בשל מעשי האדם ועיקר התיקון אינו רק תהליך ההיטהרות אלא החזרה בתשובה.

מי הוא הכהן שיקבע...?

מדוע אין נגעי צרעת כיום? וגם, מדוע הכהן הוא זה שקובע אם האדם נטמא או

לא?

שאלות אלו מובילות אותנו להסביר טוב מהי אותה הארה אלוקית שנמצאת בנו ומה זה אומר לנו שהיא מסתלקת.

לכל אדם יש חיים שלמים בהם הוא חי. הוא מתייחס לכל מיני דברים ופוגש מציאויות שונות. בתוך כל זה צריכה להיות השראה אלוקית, תחושה של נוכחות אלוקית בכל חלקי האישיות ובכל פרט ופרט מהחיים. בזמן בית המקדש ההשראה האלוקית האירה בתוכנו בצורה יותר מוחשית, וכאשר האדם התנתק מה' חלק מהאישיות שלו פשוט החשיכה כי לא התפשטה בה המציאות האלוקית.

החושך הזה בא לידי ביטוי בנגע הצרעת אותו האדם ראה.

ובעבודת ה' כיום:

לכל אדם יש בחייו תהיות, התלבטויות ונפתולים רבים. אלו יחד עם קשיי החיים מביאים אותו ברבים מהמקרים לחושך פנימי. כאשר המצוקה מחריפה האדם הולך ליועץ שיעזור לו לפתור אותה. לפעמים אפילו בעיה קטנה יכולה לגרום להפרעות קשות בזרימה של החיים עד שהאדם אינו מוצא את ידיו ואת רגליו. תפקידו של היועץ הוא לעזור לו לסדר מחדש את החיים, לפתור את אותה בעיה ולעזור לאדם.

כל זה נכון למציאות אותה אנו חיים כיום. אלו עצות שכליות הנובעות מהשיקול מה יהיה יותר טוב לנפש המתייעץ.

הכהן – היועץ הפלאי

לעומת העצות הרגילות ישנה עצה אחת, מיוחדת ופלאית.

היועץ המייעץ הוא הכהן, שמצליח להראות לאדם כיצד כל סיבוך נפשי אצלו נובע מאיזשהו נתק מה', חיי החיים. הוא מראה למתייעץ כיצד העובדה שחלקים

מהאישיות שלו לא קשורים לה' יתברך מובילה לבעיות שלו. ההסתכלות של הכהן על הנגעים היא בעצם רגישות לנוכחות האלוקית בחיים שלנו, והוא בוחן עד כמה ה' נמצא בחיי האדם, ואם נוכחותו חסרה, הוא מראה כיצד אפשר לתקן זאת.

הדבר רמוז בשמות הנגעים – לצרעת קוראים 'נתק' וגם 'בהרת', שמות אלו בעצם רומזים למה שאמרנו, הניתוק מה' גורם ל'נתק' וחוסר הבהירות של נוכחות ה' בחיים מביאה ל'בהרת'.

כל זה קרה בזמן בית המקדש, אך היום הדבר נעלם מאיתנו שכאשר בית המקדש היה קיים ונוכח בחיינו סף הרגישות שלנו היה מהגבוהים במיוחד.

אכפת לך? סימן שאתה עדיין טהור!

כעת נסביר מדוע לפני שהכהן החליט שהנגע טמא האדם עדיין טהור.

כפי שאמרנו, בזמן בית המקדש האנשים היו רגישים יותר לנוכחות של ה' בחייהם, כאשר האדם הרגיש שיש לו איזה נגע, איזו הפרעה בקשר עם ה', הוא עדיין רצה את הקשר. אם יש רצון לה', יש נוכחות שלו בחיים.

מדוע כאשר הוא בא לכהן הוא נטמא?

משום שהכהן מצא בתוך האדם מקום בו הוא באמת התנתק מה', למרות הרצון שלו להישאר בקשר איתו. ברגע שהכהן גילה את הניתוק הזה האדם נטמא. אך זו לא התכלית, כפי שאמרנו שכל הטומאה היא בשביל התיקון והתשובה. אם האדם עושה תשובה כמו שצריך, מיד, הנגע הופך לטהור, ואם האדם זקוק לתהליך ארוך יותר ההיטהרות לוקחת כמה ימים.

אנו מייחלים לימים בהם נוכל לראות איך כל בעיות החיים הם מסכים וניתוקים מהקב"ה. ואם נאמר בצורה חיובית, הימים שאנחנו מחכים אליהם הם הימים שנוכל להרגיש בהם את הנוכחות האלקית כל כך חזק שזה יפתור את כל סיבוכי החיים, ושאם תתחיל בעיה הכי קטנה, מיד נדע שאנחנו צריכים ללכת אל הכהן ולמצוא את אותו מקום בו האור האלקי לא חודר אל הנפשות שלנו, לעשות תשובה ולהיטהר.

תהנה להיות תקוע!

המשמעות הפנימית של ספירת העומר. נקודה מעובדת מתוך השיעור
'התבוננות במהות ספירת העומר' עמ' 12

ספירת העומר – מה עושים פה?

מצוות ספירת העומר היא מצווה מפתיעה. בדרך כלל, כשאנו מקיימים מצווה, אנחנו עושים משהו בפועל: מניחים תפילין, נוטלים לולב, אוכלים מצה. אנחנו רגילים למצוות של פעולה ממשיה המשפיעות על המציאות בצורה מוחשית. אבל בספירת העומר – כל מה שאנחנו עושים זה פשוט לספור. פעולה שנראית חסרת תוכן ומרוקנת. כל יום מחדש אנחנו אומרים: "היום יום אחד לעומר", "היום שני ימים לעומר".

אז מה בעצם אנחנו עושים פה?

האופי הייחודי של מצוות ספירת העומר משפיע באופן ישיר על האופן שבו רבים מאיתנו חווים אותה. אצל לא מעט יהודים יקרים, הספירה הזו מעוררת תחושת קושי. מנסים להאריך בברכה, לומר בכוונה רבה "לשם יחוד" לפני כן, ולהשקיע מחשבה עמוקה – אבל בכל זאת, התחושה היא של תקיעות. מרגישים כאילו אין שם דבר. הפעולה הפשוטה הזו, של הכרזה יומית על מספר הימים, נדמית ריקה מתוכן, ולפעמים הניסיון להכניס משמעות בצורה מאולצת רק מעצים את חווית הריקנות.

הטראומה של אחרי ליל הסדר

כדי להבין את משמעותה העמוקה של מצוות ספירת העומר, עלינו לחזור לאירוע שהתרחש ביום שלפני תחילת הספירה – ליל הסדר. באותו לילה קדוש, חוינו התגלות עוצמתית של מלך מלכי המלכים, הקב"ה. בליל הסדר באה לידי ביטוי האמונה שפועמת בתוכנו במלוא עוצמתה, וגילינו את הנקודה הפנימית בנפש שמכירה בכך שאין עוד מלבדו. זה היה רגע מרומם שבו קיומנו האישי נעלם אל מול נוכחותו של הקב"ה.

אך למחרת היום, הכל משתנה. אנו כבר לא מביאים לידי ביטוי את האמונה שאין עוד מלבדו בצורה מוחלטת, ואנו נותנים מקום גם למציאות שלנו, מציאות בהמית, נמוכה. ביום זה, היום השני של פסח, מקריבים את מנחת העומר – קורבן

העשוי משעורים, שהם מאכל בהמה. המנחה הזו מבטאת את השינוי המשמעותי שאנו עוברים באותו יום: המעבר החד בין גילוי האמונה המוחלטת בה' למודעות למציאות שלנו, הרחוקה מרחק עצום בינינו לבין אותו גילוי. כעת, במוצאי היום טוב, אנו עומדים מול עצמנו, ותחושת הבהמיות שבנו הופכת ברורה יותר מאי פעם.

וכאן נכנסת לתמונה מצוות ספירת העומר. במעשה הספירה הפשוט, אנחנו מבטאים את התחושה העמוקה של התקיעות שבה אנו נמצאים. מצד אחד, יש בתוכנו אמונה בהירה ועוצמתית בכך שאין עוד מלבדו, שבאה לידי ביטוי בליל הסדר. מצד שני, כעת אנו שמים לב למציאות הבהמית שלנו, שבה אנו חשים נפרדים ומרוחקים מאותו גילוי אלוקי מופלא.

אנחנו עומדים בין שני קצוות: לא מוכנים לוותר על האמונה המוחלטת שהבאנו לידי ביטוי בליל הסדר, שממשיכה להאיר בנו ולהיות נוכחת בנו, ובו זמנית אנו לא רוצים שהאמונה תנתק אותנו מהמציאות שלנו, על אף ריחוקה מאותה אמונה בהירה. וכך אנו פשוט תקועים – לא פה ולא שם.

כאשר אנו סופרים עוד יום ועוד יום לעומר – לאותו יום בו הקרבנו מאכל בהמה והבאנו לידי ביטוי בעצם את המקום שגם אנחנו בבחינת "בהמה" – אנחנו נותנים ביטוי לפיצול הזה. הספירה היא מעין הכרזה על מצבנו, על התקיעות שאיננו מסוגלים להיחלץ ממנה.

להתמלא מהתענוג של ה'

אמנם, ספירת העומר אינה רק ביטוי ספונטני של תחושת התקיעות שלנו, אלא גם מצווה שה' מצווה אותנו. כשאנו מתבוננים בעובדה הזו, אנו מבינים שהקב"ה בעצמו מבקש מאיתנו לבטא את התקיעות ולהיות מודעים לה. הוא רואה את המצב שבו אנו נמצאים – את חוסר הרצון להשלים עם החיים הבהמיים שלנו, ואת ההתעקשות להישאר נאמנים לאמונה שהתגלתה לנו בליל הסדר. ומה עושה הקב"ה? הוא מתמלא בתענוג עצום.

דווקא התקיעות הזו, הקושי להינתק מהאמונה שבתוכנו למרות המציאות הבהמית שלנו, היא זו שמעניקה לקב"ה הנאה גדולה. הקשר שלנו אליו, שמסרב להיפרד ולהיעלם, מתבטא בתקיעות הזו. לכן, הקב"ה מבקש מאיתנו לא רק לחוות את

התקיעות הזו, אלא ממש לבטא אותה מדי יום בספירה של העומר. הוא מבקש שנזכיר את הפער הזה, שנחווה אותו ונחייה אותו, כי בעומק – הוא רואה בכך ביטוי לקשר האמיתי והבלתי ניתן לערעור בינינו.

כשאנו מתבוננים בהנאה האינסופית של הקב"ה ממצבנו, פתאום מתקבלת פרספקטיבה חדשה על תחושת התקיעות שלנו. במקום לשקוע בפער הבלתי ניתן לגישור שבנפשנו, אנו יכולים להתמלא בתענוג שהוא מוצא בנו. לפי זה, ספירת העומר היא לא רק ביטוי למצב הקשה שבו אנו נמצאים, אלא גם הדרך להמתיק אותו.

המצווה הזו – הספירה היומית – מזכירה לנו שהקב"ה לא רק רואה את התקיעות שלנו, אלא ממש מתענג עליה. העובדה שהוא מצווה אותנו לקיים אותה אומרת לנו שיש בתהליך הזה תענוג אלוקי עצום. וכאשר אנו מפנימים זאת, משהו מתחיל להשתנות בתוכנו. אנחנו יכולים לחוש בתענוג שלו, ולהרגיש אותו ממש בתוכנו.

מתן תורה – חיים של התענוג של ה'

כל התהליך הזה של ספירת העומר כולו מוביל אותנו אל ההכנה לחג השבועות – הרגע שבו ניתנת לנו התורה. לאחר חמישים ימים שבהם אנו מתמודדים עם התקיעות שלנו, עם הפיצול האדיר בתוך נפשנו, ולאחר שהבנו שרק התענוג של הקב"ה מאיתנו מסוגל למלא אותנו באמת – עכשיו אנו בשלים לקבל את התורה.

התורה כולה היא חיים של התענוג של ה'. כאשר הקב"ה מעניק לנו את התורה, הוא משתף אותנו במה שמענג אותו באמת. הוא מזמין אותנו להצטרף לחיים שמתמלאים בתענוג שלו. ספירת העומר מובילה אותנו צעד אחר צעד להכרה שאנחנו, בפני עצמנו, תקועים. אבל בתוך התקיעות הזו, אנו לומדים לפתוח את הלב ולהתמלא בתענוג שלו. וכשחג השבועות מגיע, הקב"ה מעניק לנו את התורה – את האפשרות לחיות חיים מלאים, שכל כולם הם חיים של התענוג האלוקי.

על מאכל אדם ומאכל בהמה

אנחנו נמצאים כעת בימי ספירת העומר, לכן נדבר קצת על קרבן העומר ועל הספירה.

אפשר לשאול, למה קוראים לספירה דווקא 'ספירת העומר'? הספירה באה בעיקר כהכנה לחג השבועות, ולכאורה לא כל כך קשורה לקרבן העומר. כדי להבין מה הקשר בין 'ספירת העומר' שאנחנו סופרים כל יום לקרבן העומר – צריך להתבונן בקרבן עצמו.

נתבונן בשתי תכונות מיוחדות השייכות לקרבן העומר: מהי מטרתו, וממה הוא עשוי.

מטרת מנחת העומר היא להכשיר לאכילה את ה'חדש', התבואה החדשה שצמחה במשך השנה האחרונה. תבואה זו מותרת לאכילה רק לאחר שמביאים את מנחת העומר לבית המקדש בט"ז ניסן. לפי זה אנחנו יכולים לראות שקרבן העומר בעצם מייצג את כל האוכל החדש שעם ישראל אוכל במשך ימי הספירה – מט"ז בניסן והלאה.

רוב המנחות שהיו מביאים למקדש היו מגיעות מחיטים, הזן הכי משובח מ'חמשת מיני דגן'. אבל **מנחת העומר מתייחדת בכך שהיא מגיעה דווקא משעורים**, הזן הפחות מוצלח. למה באמת אי אפשר להביא את מנחת העומר מחיטים? בכלל, את השעורים נותנים בדרך כלל לבהמות, אז להביא דבר כזה לבית המקדש?! אם מביאים את מנחת העומר דווקא משעורים, מ'מאכל בהמה' – כנראה יש כאן משהו...

בעצם יוצא ממה שאמרנו עד כה, שבמשך ימי הספירה אנחנו כאוכלים 'מאכל בהמה', אוכל העשוי משעורים. אז מה זה בכלל 'מאכל בהמה'? מה ההבדל בין מאכל אדם למאכל בהמה?

בין מאכל אדם למאכל בהמה:

כשבהמה אוכלת – היא חושבת שכל מה שהיא אוכלת מגיע רק מהמאמץ שלה, אם היא תתאמץ להשיג אוכל – יהיה לה מה לאכול, ואם לא – היא תהיה רעבה. הבהמה לא מבינה שה' הוא זה שנותן לה את האוכל וה'פרנסה'.

אבל כשאדם אוכל – זה כבר משהו אחר. כשאדם אוכל הוא אמור להבין שמי שנותן לו את הפרנסה זה ה', ומה שהוא יקבל לא באמת תלוי בכמה הוא יתאמץ ויעבוד.

למי אנחנו יותר דומים? לא נעים להגיד, אבל בהסתכלות הראשונית אנחנו ממש כמו בהמות... האדם הרגיל עובד כי הוא יודע שזה מה שיפרנס אותו, הוא לא חושב בכל רגע שכל מה שהוא מקבל מגיע מה' יתברך.

אבל בכל זאת יש הבדל בינינו לבין בהמה. בניגוד לבהמה, אנחנו כן יכולים להבין בפנים שבאמת – ה' הוא זה שמפרנס אותנו. אנחנו כן יכולים לחשוב מידי פעם שהכל זה מה', ואנחנו אפילו יכולים לפעמים גם להצטער על זה שאנחנו לא באמת מסתכלים כל הזמן מאיפה מגיעה הפרנסה, אנחנו יכולים להצטער על זה שאנחנו לא באמת יכולים להרגיש מהו 'מאכל אדם'. בעצם, גם לנו יש 'ניצוץ' קטן של 'מאכל אדם', והניצוץ הזה זו ספירת העומר, – המודעות לכך שאני אוכל כמו בהמה.

רגע, אז אין לנו שום סיכוי להגיע למדרגה אמיתית של 'מאכל אדם'? של ביטחון גמור בה? אנו רוצים יותר, לא מספיק לנו רק 'ניצוץ' פעם ב...

יש רק מקום אחד שקרבן העומר לא מועיל בשבילו, וגם אחרי הקרבנו אי אפשר לאכול בו מהתבואה החדשה – בית המקדש. בבית המקדש לא אוכלים מהתבואה החדשה עד חג השבועות, עד שמקריבים את קרבן 'שתי הלחם' העשוי מחיטה. יוצא מכך שבבית המקדש אף פעם לא אוכלים מאכל בהמה, אלא קופצים ישר למאכל אדם, לקרבן העשוי מחיטים.

מי אוכל בבית המקדש? ה'. אנחנו מקריבים לה' קורבנות, והוא כביכול 'אוכל' אותם. מי שאוכל באמת מאכל אדם, בלי לחשוב על זה שהוא חייב את העולם הזה, חייב לעבוד בשביל לשרוד – זה רק ה' יתברך.

ומה איתנו? איך גם בני אדם יכולים להגיע למדרגה הזו?

פה כבר יש **חידוש גדול**. לכל אחד מעם ישראל יש נשמה שהיא ממש חלק מה', והנשמה שלנו, כמו ה' – לא תלויה בעולם בכלל. הנשמה שלנו לא צריכה לעבוד בעבודות גשמיות בשביל לשרוד, היא יודעת שה' הוא היחיד שמחיה אותה. אבל נשארת בעיה אחת – אנחנו בדרך כלל לא מתייחסים לנשמה שלנו, הנשמה מתחבאת בתוך הגוף ולא משפיעה עליו. אז מה עושים?

בשביל זה צריך כבר את חג השבועות.

כשאנחנו מגיעים לחג השבועות – הנשמה יוצאת מהמחבוא שבו היא הסתתרה במשך כל ספירת העומר. שבועות הוא חג מתן תורה, החג שבו התורה היא העיקר וכל שאר הדברים בעולם טפלים לגביה. מה מיוחד בתורה? **גם התורה, כמו ה' והנשמה שלנו – לא תלויה בעולם, אלא להפך!** ה' ברא את התורה לפני העולם, כל העולם נוצר בשביל שנלמד תורה. לדוגמא, השור נברא רק בשביל שנוכל ללמוד סוגיות על שור שהזיק, והבית נברא בשביל שנוכל ללמוד על צרעת הבית.

(חשוב להדגיש שגם ה', גם הנשמה וגם התורה כן **ניזונים** מהעולם, שהרי לכך הוא נברא. אבל הם **לא תלויים** בו ולא מחויבים אליו).

שנזכה, קודם כל להיות מודעים לכך שאנו אוכלים כמו בהמות, ולאחר מכן לגלות יותר ויותר את הנשמה שלנו שזוכרת שכל המזון שלה מגיע מה'!

התבוננות פנימית במהות ספירת העומר

בחול המועד פסח זכינו לשיעור יסודי ועמוק במשמעותה הפנימית של ספירת העומר. השיעור מתחיל מכך שספירת העומר היא מצווה מפתיעה, כי אנו לא פועלים בה שום דבר ממשי. מכאן אנו עוברים לתיאור התהליך המתפתח מפסח לשבועות דרך ספירת העומר (מאכל אדם עני, מאכל בהמה ומאכל אדם עשיר). לאחר ליל הסדר בה מאירה בנו האמונה, בספירת העומר אנו חוזרים לשים לב למציאות הבהמית שלנו ומרגישים תקועים. מצוות ספירת העומר היא הביטוי של התקיעות שלנו ויחד עם זה גם ההמתקה שלה. ספירת העומר מכינה אותנו לקבלת התורה בחג השבועות, אז אנו זוכים להמתקה השלמה.

ימי חול המועד פסח

[ניגנו "קול דודי"]

ימי חול המועד פסח בולטים בייחודיות שלהם, בעיקר כאשר עורכים השוואה בינם לבין ימי חול המועד סוכות. ימי חול המועד סוכות אמנם אינם יום טוב, אך עם זאת בכל יום אומרים הלל שלם וכן מחויבים במצוות סוכה ונטילת לולב (עכ"פ כזכר למקדש). כמו כן, בכל ערב מתקיימת שמחת בית השואבה. כל אלו מלמדים אותנו ששמחת החג ממשיכה במלואה בכל ימי החג.

בפסח לעומת זאת בימי חול המועד אומרים רק חצי הלל. וכן אין מצווה לאכול מצה, אלא רק כשלילה להימנע מאכילת חמץ כמו שחז"ל דורשים¹ בפסוקים שאכילת מצה בששת הימים האחרונים של פסח היא רשות, בעצם אין מצווה או עניין מסוים להתעסק בו.

יתירה מזו, ימי חול המועד כבר שייכים לימי ספירת העומר, מה שמוסיף עוד תחושה של רצינות ופחות שמחה מתחדשת. מאידך ברור שאלו ימי חג ומחויבים בהם בשמחה ואף בסופם ישנו יום טוב – שביעי של פסח. נראה כי התחושה הכללית היא שיש את היום הראשון שבו יש מצוות אכילת הפסח ואכילת המצה והמרור, והימים הבאים נמשכים מתוך היום הראשון.²

¹ פסחים קכ, א.

² ראה לקו"ת ד"ה ששת ימים (הראשון).

את הנקודה הזו נרצה לפתח ולבאר:

נשתמש במשל לצדיק שהוא בעל אמונה גדול ובכח האמונה שלו הוא פועל מופתים. לצדיק יש חסידים, והחסידים מספרים סיפורי צדיקים מהמופתים של רבם. כאשר החסידים מספרים סיפורים זה מכניס בהם אמונה, אבל בפשטות זו לא אמונה גדולה כמו של הצדיק. אכן לפעמים קורה שהחסידים כל כך מתעצמים עם הסיפורים עד שהאמונה שלהם גדולה והם בעצמם יכולים לפעול מופתים עם הסיפור וישנם סיפורי חסידים רבים כאלו.

לענייננו, הצדיק הוא יום טוב ראשון של פסח והחסידים הם ימי חול המועד. ביום הראשון הולכים חזק על האמונה בקב"ה, ובימים הבאים עושים עסק ועניין מהאמונה שהלכנו עליה ביום הראשון. המופת שהצדיק עושה הוא בנמשל היכולת לצאת מהמציאות האפרורית שלנו ולאחוז באמונה. וכמו שביארנו שאמנם ביציאת מצרים התרחשו הרבה ניסים החל מעשר המכות ועד קריעת ים סוף, אבל המופת הכי גדול הוא עצם היציאה שעם ישראל הלך אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה מכיוון שזה שעם ישראל הצליחו לצאת מהשעבוד למציאות וללכת על ה' ועל האמונה בו זה השינוי הכי משמעותי שקרה ביציאת מצרים, והוא המשמעות בכל שנה ושנה של יציאת מצרים, יציאה מהשעבוד לעולם הזה וההליכה על האמונה. ההליכה הזו אחרי ה' היא מופת גדול, ושישה ימים אנחנו עושים עניין וחוגגים את הגילוי הפלאי הזה.

יוצא אם כן שהצביון של ששת הימים משמעותי מאוד. אם היינו חוגגים שבעה ימים את היציאה ממצרים היה זה פחות משמעותי מאשר הצורה הזו של יום ראשון מרכזי ולאחריו שישה ימים שעניינם לעשות עסק מהגילוי שנתגלה ביום הראשון.

דווקא העובדה שהימים של חול המועד בנויים כך שאין בהם מצוות מיוחדות או התחדשות שמחה, פועלת שהימים האלו ממוקדים במטרה של עשיית עסק מהיום הראשון.

וממילא, כשמתייחסים לזה כך שאחרי היום הראשון אי אפשר לעבור הלאה אלא מוכרחים לעשות מזה חג ועניין – היום הראשון מקבל הרבה יותר תוקף ומשמעות, שזהו נס גדול ומופלא שהיהודי מצליח להתנתק מהמציאות הגשמית ולהיכנס לתוך האמונה לגמרי.

כעת עם ההתבוננות הזו ננסה להתקדם ולהבין גם את עניין ספירת העומר.

[ניגנו "ניגון התעוררות רחמים רבים" לר' מיכל'ע מזלוטשוב ו"אנעים זמירות"]

מצווה מפתיעה

"וספרתם לכם... תספרו חמישים יום"³. מצווה מפתיעה. בדרך כלל רגילים שהמצוות הם מצוות מעשיות-ממשיות, עם איזה תוכן מסוים, ואילו המצווה הזו היא רק לספור, לומר שעבר כבר יום אחד, שני ימים וכו'.

הנקודה הזו משליכה גם על הצורה בה נעשית המצווה אצל יהודים שמחפשים את התוכן ואת הקשר עם ה' במצוות. רואים שאנשים מנסים לברך באריכות עם 'לשם יחודים' וכדו', אולי איזה משהו יקרה. אפשר אמנם להגיד שעסוקים בהכנה לקבלת התורה, אבל זה עדיין מאוד מנותק כיוון שבפועל אנחנו סופרים לעומר – כמה ימים עברו, ולא למתן תורה – כמה ימים נשארו. בתורה המצווה כתובה כך שסופרים ימים לשנה החקלאית, שכעבור חמישים יום מהקרבן מהשעורים (שמתיר את התבואה החדשה במדינה) מקריבים קרבן מהחיטים (שמתיר את התבואה החדשה במקדש)⁴, וניסיון להכניס תוכן שלא נמצא במצווה עוד יותר עושה את התחושה שלא כל כך קורה משהו. אפשר להגיד שבכלליות התחושה היא שמתאמצים להגיד בכוונה אבל לא ברור מה מכוונים.

מאכל עני-מאכל בהמה-מאכל עשיר

כדי להבין נאמר בפשטות מה שמבואר בחסידות ונפתח את הדברים. הרעיון שמובא בחסידות הוא שקרבן העומר ייחודי בזה שהוא בא משעורים שהם מאכל בהמה ושיש בספירה תהליך להתעלות ממאכל בהמה למאכל אדם – שתי הלחם בשבועות⁵. אבל באמת יש כאן שאלה גדולה, שהרי קרבן העומר קרב בחג הפסח בו יש מאכל מרכזי הבא מהתבואה – המצה. המצה בוודאי איננה מאכל בהמה. אמנם היא

³ ויקרא כג, טו.

⁴ ויקרא כג, י-טז.

⁵ ראה לקוטי תורה בחוקותי ה: "קרבן העומר וספירת העומר קודם שבועות כי העומר שעורים מאכל בהמה לברר נה"ב ולהעלותה ועי"ז אח"כ בשבועות לכו לחמו בלחמי".

יכולה עקרונית להיאפות משעורים⁶ אבל ברור שזה לא המאפיין שלה, ואם כן צריך להבין איך נכנס פתאום לפסח מאכל הבהמה.

אמנם עלינו לשים לב לנקודה נוספת, קרבן העומר קרב ביום השני של פסח ואילו מצוות אכילת מצה היא ביום הראשון של פסח (וכדלעיל), ואם כן נראה שכאן טמון הביאור. ביום טוב ראשון של פסח אנחנו אמנם אוכלים מאכל אדם, אבל ביום השני אנחנו כבר אוכלים מאכל בהמה. ויותר בעומק, יש כאן תהליך של מאכל אדם עני-מאכל בהמה-מאכל אדם עשיר.

הסבר התהליך בנפש

אם נסביר את התהליך הזה בנפש נראה שביום ראשון של פסח אנחנו לגמרי אלקיים, ואילו ביום השני אנחנו כבר שמים לב לחלק הנמוך והבהמי שלנו. אמנם אנחנו עוד אווזים גם בחלק האלוני, שהרי זהו עדיין חג, אך כבר יש כאן פיצול – מצד אחד חשים שאנחנו ניוונים רק מה, רק מהאמונה, ולכן אנחנו עוד אוכלים מצה (אמנם כרשות); ומצד שני מרגישים שיש בנו חלק נמוך שקשור בגוף וניזון מלמטה, ובזה (אולי אפילו בכך שהמצה שלנו היא כבר לא מצווה) אנחנו מתייחסים לכך שבסוף יש בנו צד של בהמה. ובזה מובן השייכות לפסח, שכן הקרבן והספירה קשורים לצד הבהמי שלנו שמתגלה ביום השני של פסח.

אמנם הדברים עדיין אינם מבוארים, שהרי לפי זה יוצא שאת הספירה הנפש הבהמית סופרת, שהרי היא זו שנמצאת במצב של בהמה, והרי היא כלל איננה חשה שהיא במצב בעייתי, ומה יעורר אותה לרצות שינוי. ועל כן צריך להוסיף שיש כאן איזו דרגא ממצעת, שהיא החלק העליון של הנפש הבהמית – השכל.

השכל יכול להיות המקום באדם שבו מתגלה הנפש האלונית, ויכול גם להיות השורש לפירוד, אם האדם משתמש בשכל כדי לשים לב שהוא נפרד. כאשר האדם נפרד מאלוקות, אז ככל שיש לו יותר שכל הוא יותר נפרד, כי הוא יותר שם לב לנפרדות והחלק האלוני יותר נעלם.

לכאורה 'מותר האדם מן הבהמה' הוא השכל, אבל באמת השכל הנפרד שכולל את האישיות של האדם הוא רק 'דמוי אדם' והאדם שנבדל מן הבהמה בעצם הוא ה'צלם

---

⁶ פסחים לה, א

אלוקים' שבו וכשהצלם נעלם האדם נעשה דומה לבהמה, ובאמת "מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל".

השכל הזה הוא זה שיכול לספור, כיוון שכעת לאחר היום הראשון הוא שם לב לפיצול. מצד אחד הוא חש פתאום מואר באור אלוהי, ומצד שני הוא מרגיש שיש לו גם אישיות עצמאית שחושבת מבחוץ וכעת הוא יכול לבחור ללכת על האור והאמונה בה' ואת החלק הנפרד להמתיק. במקום הזה הוא לא בהמה ממש אבל גם לא אדם, ושמה הוא סופר.

בחב"ד בסוף ליל הסדר יש ברכה מיוחדת שכל אחד מאחל לעצמו שהוא יהיה בן אדם. כעת לאור הדברים שאמרנו אפשר להטעים את המנהג, שלהיות בן אדם הכוונה שהמשהו האלוהי יאיר בך, ואילו אחד שמרגיש נפרד הוא לא בן אדם.

לאחר ליל הסדר שמרגישים מפוצלים וחושבים שאנחנו גם נפרדים מה' צריכים לשים לב למצב הזה ולהמתיק אותו על ידי ספירת העומר.

מה מועילה הספירה?

הבנו אם כן שספירת העומר שייכת גם למעבר מפסח לשבועות וגם למעבר ממאכל בהמה למאכל אדם, וצריך לעבור איזה תהליך בין פסח לשבועות כדי לחזור למאכל אדם (ועוד יותר גבוה – מאכל עשיר). אבל עדיין חסר בהסבר מה מועילה הספירה, למה זה שאני סופר ממתיק את מה שאני חושב שאני נפרד, ואיך דווקא הספירה מביאה אותי לקבל תורה.

בכוונות – גם בסידור יש כוונות – אבל באר"י בספירת העומר יש המון כוונות⁷, מעל עשר כוונות שמכוונים בכל יום. אבל אנחנו רוצים להבין למה בספירה המאוד פשוטה שלנו אנחנו ממתיקים את המחשבה שאנחנו נפרדים מה'.

אנחנו רוצים להסביר שהקושיות הופכות להיות תירוץ. שמה שאמרנו שבספירה אנחנו לא עושים כלום זה עצמו הביאור מה קורה בספירה.

---

⁷ ראה שער הכוונות דרושי הפסח החל מדרוש ז'.

ראשית נשים לב שבתפיסה של היום שאחרי פסח שאני נפרד מה' יש שתי תנועות הפוכות: תנועה אחת היא שהיה לי פעם גילוי אלוקות אבל ככל שעובר הזמן ומתרחקים מפסח הגילוי נחלש ונעשה רחוק ממני; ותנועה שניה שאמנם היום שאחרי היה חוויה קשה שהרגשתי פתאום נפרד מה' אך אני מתעקש עוד יום ועוד יום לומר ולהחזיק שמה שהיה הוא אמיתי ומשמעותי וכמה זמן שיעבור לא ישכיח ממני את החוויה הזו. ובתנועה הזו, כשאני סופר כמה ימים עברו אני מתכוון לומר שהיום הזה הוא משמעותי בגלל שיש לו שייכות עם היום שהיה לפני כן וכך ימים.

בעצם אפשר להגיד שהספירה ממחישה את תחושת הריחוק שלא נגמרת. שבכל יום אני חש יותר נפרד, ומנגד אפשר להגיד שהספירה מדגישה שעל אף שאני נפרד אני לא עובר על זה בלי לשים לב.

אם נחבר את שתי התנועות הללו נאמר כך: כאשר אני סופר חמישים יום אני מדגיש שגם אם אני אתרחק עוד ועוד ועוד אני ארגיש שהתרחקתי ממשהו ושאני מאוד רוצה את המשהו הזה.

נגיד את זה עוד יותר חזק: החשיבות של ספירת העומר היא דווקא בכך שלזמן שעובר אין כל משמעות מלבד זה שהוא עבר. במילים אחרות, יכולים לעבור כבר ארבעים יום – מבחינתי נעצר הזמן, מה שיש הוא שהיה כאן משהו גדול ועכשיו ארבעים ימים מאז, חוץ מזה אין שום דבר.

כלומר באמת מהות הספירה היא להגיד שאין לי כלום ביד, אבל מצד שני לפני עשרה ימים היה ליל הסדר, או יותר נכון לפני עשרה ימים הבנתי שאני וליל הסדר לא מספיק הולכים ביחד, יש את האמונה בה' שהיא הכל ואני נפרד ממנה. אני ה'נפגע-טראומה' של הנפרדות הזו. כמו אדם שחווה טראומה קשה, ומאז הוא נשאר באותו היום שהאירוע הקשה התרחש.

יש לי זיכרון חזק מהילדות, שהיה לנו שכן שהיה חייל במלחמת יום כיפור ושה' ירחם קיבל הלם קרב, וזהו – הוא נשאר באותו יום של הקרב שלו, לא אז. פשוט לא יצא מאותו זמן. כל החיים שלו, היה כבר כמה שנים טובות אחרי, אני זוכר אותו עדיין נמצא בדיוק באותו מקום ובאותו זמן – שום דבר לא אז.

לפי זה נשים לב שהיום הראשון של חול המועד, היום של ספירת העומר, הוא יום טראומתי מאוד. (אפשר להמתיק את הטראומה, אבל בינתיים נדבר על זה בתור טראומה) אני פשוט שקוע ביום הזה ולא זז ממנו. היום יום ראשון לעומר, שני ימים לעומר... תחיה, תתקדם, יש הרבה מה לעשות בחיים – לא! החיים נעצרו. מהרגע שהבנתי בליל הסדר שיש גילוי אלקות והבנתי שאני לא לגמרי במקום הזה, אין לי דרך להיות קשור לקב"ה, אני מרוחק ממנו בעצם, אני לא מתקדם לשום מקום. עדיין יש אור – אלו ששת ימי החג, אבל אני הבנתי ביום הראשון לעומר שהעסק במשבר כבד ועכשיו אני תקוע באותו יום. אני יכול לספור הרבה, אבל אני תקוע באותו יום.

מהיום הראשון של חול המועד אני חווה התרסקות. המצות שלנו הם פריכות, אז המצה מתרסקת. זה מאוד נחמד, עדיין נחמד, אבל בפנים אתה כאילו מתרסק. כלומר אני מבין שאי אפשר ללכת על האמונה עד הסוף כיוון שבסוף יש לי מציאות שהיא נפרדת, ושם אני חי, והפער בין המציאות לאמונה אינו ניתן לגישור. אני חווה פיצול אישיות. הטראומה היא שאני מצד אחד מבין שאני אמור לחיות במקום אחד, ומצד שני אני מרגיש שאני חי במקום אחר. והמקום בו אני אמור לחיות והמקום בו אני חי הוא ממש לא אותו מקום.

עצם חיי היהודי

הקונפליקט הזה הוא עצם חיי היהודי – פסח הוא החג שיצר את היהדות שאנחנו מכירים, ששונה בתכלית מדרכי הגויים ומהצורה שהם עובדים את אלוהים. אצל הגויים יש או אמונה מופשטת או עבודת אלילים, ואילו אצל היהודים יש גם אמונה מופשטת וגם אכילת מצה, כמו שדיברנו בשיעורים הקודמים שהחידוש של המצה הוא שהאמונה המופשטת מתחיה מכוח אכילת דבר גשמי. בלי המצה האמונה תברח, האמונה בה' צריכה להיתפס בתוך המציאות וזה על ידי המצוות. אז יום טוב ראשון בנה אצלנו את ההכרח לקבע את האמונה ע"י המצוות אבל אחרי היום טוב כשאני מתוודע שוב לאישיות הנפרדת שלי אני מגלה שאני בסתירה חמורה – ללכת לגמרי על האמונה סותר את החיים שלי ולעזוב את האמונה ממש לא שייך. זה יהודי.

סיפור יפה שממחיש מה נקרא להכנס לתוך האמונה לגמרי הוא תיאור שרבי אייזיק מהומיל מתאר באגרת⁸, שלאחר ששמע מאמר חסידות מאדמו"ר הזקן הוא רצה לצאת ולצעוק את הדברים ברחוב, אך לאחר מכן היה לו חשבון שעדיף שלא לעשות את זה. המציאות ומה שהוא מאמין לא מסתדרים ביחד...

כוונה פשוטה לנפש

התחלנו את הביאור בלהגיד שרוצים לומר שהקושיות הם בעצמם התירוץ, נראה עכשיו כיצד האמירה הזאת מסדרת את המחשבות ועוזרת לנו לקיים את המצווה.

בדרך כלל כשמנסים לכוון בספירת העומר לוקחים מילים שאין בהם תוכן ורוצים לעשות מהם ענין גדול, יש ביטוי 'כוסות רוח למת', מנפחים מילים ללא תוכן, מנסים להפיח בהם רגש וכוונה או אומרים הכנה למתן תורה שכמו שאמרנו לעיל זו כוונה רחוקה מהפשט של התורה ופשט המילים.

קעת אנחנו אומרים דבר שהוא הרבה יותר פשוט וקרוב לנפש, כוונה שכל אחד יכול לכוון עם רגש פשוט ולפי הניואנסים שלו. באמת עלינו לא לברוח או להדחיק את החוסר בתוכן, ולהיפך – תחושת החוסר היא בעצמה העניין, ספירת העומר היא ההרגשה שאני תקוע, אני מפוצל ולא יודע לתווך בין חלקי האישיות שלי וממילא אני תקוע במקום לא זז, זה תוכן הספירה, עובר עוד יום ועוד יום ואני נשאר במקום.

[שאלה: זה גם כן הפוך ממה שחושבים בדרך כלל] תשובה: אבל זה כן הפשט של הספירה, יום אחד לעומר שני ימים לעומר שלושה ימים לעומר ארבעה ימים לעומר, "אני כבר ארבעה ימים לעומר". אני לא סתם ביום הרביעי לעומר, אלא אני תקוע בתוך העומר הזה כבר ארבעה ימים. וככה אני ממשיך להיות תקוע בתוכו ואני לא יוצא מזה. [הכנה טובה למתן תורה] כן, עוד מעט נבין למה. זה ייקח עוד כמה ימים...

שאלה: למה צריך להיות תקוע כל כך הרבה?

תשובה: חשבתי שתשאל הפוך – איך יוצאים מזה?...

---

⁸ הודפס בסוף ספר חנה אריאל ובספר מגדל עז עמוד שנה

קודם כל, הרגש הזה מאוד חשוב. מפני שהוא זמין לנו, והוא גם יותר פשוט בכוונות. מפני שאנו לא סופרים לשתי הלחם, וודאי שלא למתן תורה, אלא אנו סופרים לעומר.

לפי ההסבר הזה הרבה יותר מובן למה ימי הספירה הם ימים שקשורים לדינים, ימים מתוחים. לא ימים של חסדים. כל הספירה, חסד שבחסד, גבורה שבחסד, וכו' או כל הכוונות האחרות – כולם שייכים לגבורות ולא לחסדים. החסדים נמצאים רק אחרי כן, בשבועות. הספירה היא רק בגבורות, חסד שבחסד הכוונה בתוך הגבורה. הכל דינים וגבורות. לדברינו זה מאוד מובן, כי הספירה היא כמה שאני תקוע. אני חי כמו שאמרנו בסוג של טראומה, שאני מבין בפנים שאני צריך להיות משהו אלקי, מואר באור אלקי, ובמציאות אני חי משהו מנותק לגמרי ואין שום תיווך ביניהם.

לשים לב לפיצול

אולי נחזור על זה בעוד זווית כדי שיהיה יותר קל להבין: כשאני סופר ספירת העומר ואני רוצה 'לכוון' טוב, אני צריך לשים המון דגש על כך שאני מפוצל. בעצם בכך שאני אומר שאני סופר לעומר, למאכל בהמה, אני שם דגש על כך שאני מפוצל. היה אפשר לחשוב שמה שצריך להעסיק אותי הוא להחזיק כמה שיותר את פסח, את ליל הסדר, את מיכלא דמהימנותא וזה העיקר, זה נכון במשך היום כשלא אוכלים חמץ⁹. זה נכון כאשר חוגגים בששת הימים האלו ולא עושים מלאכה. אבל כאשר אני סופר ספירת העומר ובוודאי בימים שאחרי פסח – העיקר הוא לשים לב כמה זה מפוצל לגמרי וכמה האמונה היא מנתקת אותי מהחיים והחיים מנתקים אותי מהאמונה. וככל שאני יותר שם לב לפיצול אני יותר מרווית.

אם אני לא שם לב לפיצול אני מפסיד. אפשר להמחיש את זה כך שבמקום שאני אצליח לשמר את האמונה כמו שהיא – אני מחמיץ את האמונה. האמונה בורחת לי. אני רוצה לתפוס אותה, אבל אני לא יכול לתפוס אותה כמו שהיא כי יש חיים. יש אמונה ויש חיים ואני רוצה לתפוס אותם ביחד, אני רוצה להישאר יהודי מאמין. הדרך היחידה לשמור את האמונה היא קודם כל לשים לב לפיצול. כשהיינו גרים בתל אביב שמעתי כמה דרשות של הרב לאו, אני זוכר שהאמר באחת הדרשות שיש יהודים של יום אחד – יום כיפור, יש יהודים של יום אחד – פסח. יש יהודי של ליל הסדר שגם ליל

⁹ [השיעור נמסר בימי חול המועד]

הסדר אצלו הוא למחצה לשליש ולרביע, הוא אומר "מה נשתנה הלילה הזה שאני אוכל גם מצה וגם חמץ ביחד, משאר הלילות שאני אוכל רק חמץ". אנחנו צריכים להיזהר שאנחנו לא נהיה כמו היהודי הזה, שלא נחמיץ את האמונה על ידי כך שנתעלם מכך שאנחנו מרגישים נפרדים.

אין עוד מלבדו ויש עולם

נמחיש את זה בצורה הכי פשוטה, פוליטיקה כולם מבינים – למה כולם שונאים את חב"ד? כי חב"ד אומרים שאין עולם ואין עוד מלבדו וזהו, ובשטח יש מציאות. אז אי אפשר – או שאין עוד מלבדו או שיש עולם. לפי התפיסה הזו ביום ראשון של פסח אין עוד מלבדו וביום השני אומרים היה נחמד אבל... יש פה אחד מסתובב עם בוקסה – "חב"ד זה שקר". מה הוא מתכוון? יום אחד הוא לא מסתובב עם הבוקסה כי באמת אין עוד מלבדו, וביום השני הוא מסתובב. כי יש עולם. ואנחנו אומרים נכון אנו לא יודעים לענות על זה, גם אין עוד מלבדו וגם יש עולם ואנו תקועים פה באמצע אין מה לעשות.

אבל להגיד שבאמת אין עוד מלבדו לא ניתן, וגם להגיד שאין עולם אנחנו לא מוכנים. מה אנו מוכנים להגיד? בלגן. [לחיים...] פתרנו את הבעיה אתה אומר, עוד איזה משיגינער ונאמר לחיים... 'לחיים' אמרת ביום טוב ראשון כששתית ארבע כוסות. אחרי זה התפקחת, כתוב¹⁰ על רבי יהודה שאחרי ששתה החזיק את הראש עד שבועות. הוא שתה ואמר 'אין עוד מלבדו' בפסח, ונשאר תקוע עד שבועות, כאב לו הראש כל הזמן והוא לא יכול היה להפסיק, הוא היה בטרומה. ממה? מהיין, מכך שפתאום התחילו להגיד לו כל מיני דברים כאלה ש'אין עוד מלבדו', אז הוא לא ידע איך להחזיק את זה, שגם יש מציאות וגם שאין עוד מלבדו. אז כאב לו הראש מאוד.

הכי היינו רוצים לומר שאחרי פסח אנחנו שייכים לאמונה, שייכים לה, אבל ספירת העומר אומרת לנו שלא זה מה שצריך ללכת אתו אחרי החג – אלא דווקא התחושה שאני מפוצל ולא יכול להחזיק את שתי הקצוות יחד היא זו שמלווה אותי. להגיד שהאמונה לגמרי מנותקת מהחיים והחיים לגמרי מנותקים מהאמונה – את זה צריך להחזיק. זה ספירת העומר. כשהולכים עם זה מרוויחים שלא פוגמים באמונה. כי

---

¹⁰ נדרים מט ב

מי שמחזיק את האמונה בתוך המציאות בלי לשים לב לסתירה האמונה שלו פגומה, כנראה הוא לא לגמרי מאמין. אבל מי ששם לב לסתירה שאני או במציאות או באמונה לא פוגם באמונה כיוון שמצד האמונה הוא מאמין לגמרי, אבל באמת זה לא קל, האישיות שלי סותרת את האמונה ויש מתח, זה נקרא ימים של דינים שאני לא בדיוק יודע איפה אני אם מצד אחד אני קשור לה' ומצד שני אני חי מאוד רחוק מלממש את הקשר.

הזמן המתוח של האירוסין

הזכרנו קודם דוגמא מאדם שחווה טראומה קשה. אפשר לתת עוד דוגמא יותר עדינה: כתוב שפסח הוא זמן של קידושין, ושבועות הוא יום חתונותי¹¹. הזמן של האירוסין הוא זמן מתוח – מצד אחד כבר יש קשר גמור בין האיש והאישה, אבל מצד שני אין לקשר ביניהם שום ביטוי בחיים.

בדוגמא הזו הדגש הוא על הנקודה שהראש נמצא במקום אחד, אבל חיים במציאות אחרת. היתרון בדוגמא של הטרומה הוא שמודגש שאני לא יודע איך לצאת מהמצב המתוח ולכן אני גם לא יכול ולא רוצה להמשיך הלאה, אני תקוע.¹²

ה' נהנה מהתקיעות

קעת אנחנו צריכים להבין מה הפשט בזה שה' מצווה אותנו לספור, שזו לא רק תחושה שלנו שאנחנו תקועים אלא הקב"ה הוא שאומר לנו "וספרתם לכם" תספרו את הימים שאתם תקועים.

כשהקב"ה אומר לנו לספור זה כבר לא רק 'תהיו בזה שאתם תקועים' אלא כבר יש פה אמירה נוספת, הקב"ה אומר לנו אתם במתח – תמתיקו אותו. איך ממתיקים? על ידי שסופרים בפה. מה שמונח במצווה הוא שהקב"ה אומר אני מבסוט מכך שאתם מרגישים תקועים, אז תגידו את זה כל יום שאתם תקועים.

---

¹¹ ראה לדוג' תורת חיים פרשת יתרו עמוד רנה

¹² שאלה: יש בימים האלה גם ביטוי לנפש האלקית? תשובה: דרך זה שאתה תקוע אתה מרגיש שאתה אווז

באמונה שהייתה.

הקב"ה מבסוט מהתקיעות שלנו, כי אם לא היינו תקועים, מה היה קורה? היה את האור הגדול של פסח ולאחר מכן מיד היינו הולכים הלאה. כמו שקרה בפעם הראשונה של שבועות, היה מתן תורה ועברו כך וכך ימים וסרו מן הדרך. גם פה הקב"ה בא ואומר – הייתה התגלות גדולה של אמונה ועכשיו אתם תקועים, אתם לא יכולים לחיות רק בתוך האמונה, וגם לא יכולים לחיות רק בתוך החיים, אתם באמצע "נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר"¹³. ככה אתם תקועים – ככה אני אוהב אתכם.

בעיניים של הקב"ה זה נראה נפלא התקיעות הזו, כי בעצם אנחנו תקועים אצלו, אנחנו לא מצליחים להשתחרר ממנו. ממצרים יצאנו, אבל מהקב"ה לא יצאנו. הקב"ה מבסוט מכך, לכן הוא אומר אני רוצה שתשימו לב לתקיעות שלכם, שתגידו אנחנו תקועים. עוד יום לעומר עוד יום לעומר.

כשהקב"ה נהנה מכך שאנו תקועים זה ממתיק את התקיעות של הימים האלה. זה שאנחנו מרגישים תקועים אצל הקב"ה זה טראומה רצינית, טראומה טובה. זה שאני מרגיש שהחיים שלי בעייתיים ואני לא מצליח לחיות את החיים והקב"ה אומר אני רוצה שתשים לב לכך שזה מה שקורה לך ואני נהנה מהתשומת לב שלך זה ממתיק את התחושה הזו, זה עושה שאני באמת תקוע אבל הקב"ה נהנה מכך שאני תקוע.

פיצול חדש

עכשיו כאשר אני מרגיש תקוע, אני רוצה לחלק את החוויה לשני חלקים: יש את מה שאני מרגיש שאני לא יכול להחזיק את שני הדברים ביחד, אני לא רוצה לפגום את האמונה, ואם אני ינסה להחזיק את שניהם ביחד אני יפגום את האמונה ולכן אני רוצה להגיד שאי אפשר להחזיק את שניהם ביחד. זה צד אחד. ויש צד שאני מסתכל איך הקב"ה מסתכל על כך שאני תקוע ואני שם לב שהקב"ה נהנה מזה ואפילו אומר לי לברך על זה. לברך זה גם להגיד שאני באמת תקוע והוא באמת מבסוט מזה, זה נותן לזה תוקף. אני אמשיך להיות תקוע עוד הרבה זמן. ואני נהנה מכל רגע.

אם נשים לב בעצם נוצר לנו כאן פיצול חדש: קודם הייתי מפוצל בין 'אין עוד מלבדו' ל'יש עולם', ועכשיו אני מפוצל פיצול יותר מתוק, מצד אחד יש את החוויה של הטראומה בין אין עוד מלבדו ליש עולם ומצד שני יש את זה שהקב"ה מבסוט מזה.

---

¹³ שמות יד ג

הנקודה הזו שהפיצול שלי עבר התחדשות היא עצם ההמתקה. זה שהקב"ה אומר לי –אני רוצה לשמוע אותך אומר שאתה תקוע מאוד, עושה את התקיעות ממש מתוקה שהרי הקב"ה נהנה ממנה.

אז אם אני חוזר לכוונה, עכשיו אני יכול לכוון כבר שתי כוונות מאוד יפות: כוונה אחת שאני תקוע, וכוונה שניה שהקב"ה מאוד נהנה מזה. הכוונות האלו הם כוונות שאני יכול לכוון שיהיו נוגעות ללב. זה משהו פשוט שקורה בתוכי. שהאמונה לא מסתדרת לי עם החיים מצד אחד, ושהקב"ה נהנה מזה מזה לא מסתדר.

שביעי של פסח

קעת נשאר לנו להבין עוד שתי נקודות: א' איך כל התקיעות הזאת מביאה אותנו בסוף למתן תורה. ב' איפה נכנס בסדר הימים יום טוב נוסף – שביעי של פסח.

נתחיל מהנקודה השנייה. נגיד משהו חדש שלא ראיתי שכתוב בשום מקום, אבל אפשר אולי לחבר אותו לדברים של האר"י. כתוב שמצווה מהתורה למנות גם את הימים וגם את השבועות. באופן פשוט הייתי חושב שאת הימים צריכים לספור בכל יום ואת השבועות כל שבוע (שבע פעמים). אבל אנחנו לא עושים כך אלא סופרים כל יום גם את הימים וגם את השבועות.

אמנם הערבוב של ימים ושבועות הוא רק מהשבוע השני, בששת הימים הראשונים סופרים רק את הימים. היום האחרון שהמצווה בו היא רק לספור ימים הוא יום שביעי של פסח.

לספור ימים ולספור שבועות

נסביר את הכוונה בספירת ימים ושבועות לפי דברינו:

לספור ימים זה לספור בלי גבול, אני תקוע עוד יום ועוד יום ואין לזה סוף. אבל התורה אומרת "שבע שבתות תמימות תהינה". השבועות מתחמים את הימים לסדר, אנחנו מצד אחד אומרים שאנחנו תקועים ולא רואים לזה סוף – "תספרו חמישים יום". אבל מצד שני כן עושים לזה גבול וסדר – "שבעה שבועות תספר לך".

לפי זה, בשביעי של פסח שאנחנו עוד סופרים רק את הימים מתקבע אצלנו חזק החלק הראשון, מכניסים חזק לתודעה שאין דבר כזה לצאת מהתקיעות, כאלו הם חייו של יהודי. ויותר מזה אחרי שספרנו שישה ימים אז לא סתם שאלו הם החיים שלנו

אלא גם יש לנו את האפשרות לשוחח עם הקב"ה על הפלוטר הקיומי הזה. כלומר בשביעי של פסח האמונה שהייתה למעלה לגמרי התקבעה בתוך המציאות. מה שעושה שעכשיו לא משנה כמה ימים אני ימנה, עוד יום ועוד יום ועוד יום, דבר אחד ברור – האמונה לא תזוז. נכון שגם המציאות לא כל כך זזה, אבל גם האמונה לא.

בוא נדבר על זה...

אחרי שישה ימים של תקיעות אין סופית הקב"ה קורע לנו את הים. כשהוא קורע לנו את הים הוא אומר לנו יש ניגודים-ים, יבשה.¹⁴ צריך ללמוד לחיות את שניהם יחד- בתוך הים ביבשה. עם ישראל מתקרב לים וצועק יש פה סתירה וה' אומר "מה תצעק אלי.. ויסעו"¹⁵. כמו אחד שבא לחברו ואומר לו שים לב, יש פה בעיה, והחבר אומר לו זה בסדר. הוא חוזר ואומר לו – אבל יש פה בעיה. אז הוא אומר – בוא נדבר על זה, זה יהיה הסוגיא שלנו...

עד שביעי של פסח אמנם שמנו לב לסתירה אבל לא קיבלנו עליה אישור, הרגשנו לא בסדר. בשביעי של פסח הקב"ה אומר לנו זה בסדר, ככה המערכת בנויה, אתה באמת מפוצל ואני שמח שאתה שם לב לפיצול הזה.

בעצם בשביעי של פסח התחדשה ההמתקה. עברנו פיצול, גילינו כמה ה' שמח בשניות שלנו, ושהוא כאן בשביל לשוחח על זה. הקב"ה אומר – זה החיים שלנו עכשיו, במקום שהחיים שלך יהיו תקועים בתוך הבוץ של מצרים, החיים שלך עכשיו הם הדיבור בינינו האם יש רק אמונה או שיש מציאות.

אחרי קריעת ים סוף עם ישראל שרים ואומרים "מי כמכה נאדר בקודש נורא תהלות עושה פלא"¹⁶. את שתי הניגודיות האלו – מצד אחד "נורא תהלות", הוא ירוא מלהלל אותו. ומצד שני "עושה פלא", ה' עושה שאפשר יהיה להלל אותו. זה נקרא שהאמונה שהייתה למעלה התקבעה בתוך המציאות, שבתוך החיים אני מודע לקיום של האמונה.

¹⁴ [כמבואר בקבלה ובחסידות שהים הוא משל לעלמא דאתכסיא, והיבשה לעלמא דאיתגליא.

¹⁵ שמות יד טו

¹⁶ שמות טו יא

כלומר ככל שמתקדמים להמתקה, מצד אחד מבינים שהשניות היא בעייתית ומצד שני האמונה מתקבעת יותר במציאות. יש לי חיים, מצד אחד יש לי בעיות בחיים ומצד שני אני מדבר עם הקב"ה על הבעיות. הבעיות רודפות אחריי – לפעמים אני ארצה לחזור למצריים¹⁷, שיהיה רק עולם וזהו. אבל הדיבור עם הקב"ה בונה את זה שיש חיים, הקב"ה אומר לי יש עולם ויש אותי וזה המשחק.

מתן תורה – העיקר ההנאה של ה'

איך ממשיך המשחק הזה? נדלג למתן תורה, למרות שיש פה הרבה דברים יפים להגיד באמצע. למה זה מביא אותי למתן תורה בסוף?

הסברנו שיש שתי כוונות, כוונה אחת שאני מרגיש מאוד תקוע וכוונה שניה שאני מרגיש שהקב"ה מאוד נהנה. עכשיו נוסיף שלב שלישי, בסוף הקב"ה אומר לנו ככה – לא רק שאני מאוד נהנה מזה וזה ממתיק את זה, אלא אני רוצה שזה שאני נהנה יהיה יותר חזק מההרגשה שלכם שאתם תקועים.

בסוף זה לא יהיה שווה משקל. מה שאני נהנה זה הרבה יותר משמעותי ממה שאתם תקועים. התקיעות שלכם זה נחמד וטוב, אבל הטוב הוא דווקא בגלל שאני נהנה וממילא העיקר הוא ההנאה שלי, וגם ממכם מצופה להרגיש שזה כך, שהעיקר הוא ההנאה של ה'.

אבל חשוב להדגיש שלהרגיש שהעיקר זה ההנאה של ה' בא רק בעקבות כך שאנחנו באמת מרגישים תקועים. ונסביר: אמרנו בהתחלה שיש כאן תהליך של מאכל אדם עני – מאכל בהמה – מאכל אדם עשיר. (שתי הלחם עשויים מחמץ ובפירות הביכורים יש דבש¹⁸).

הקב"ה אומר שהוא רוצה לראות אותנו עשירים. אבל הוא רוצה שנהיה עשירים רק ממנו. כלומר שמצד עצמנו מה אנו מרגישים? שהעסק תקוע.

---

¹⁷ ראה שמות פרק יד, י-יב: "ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה': ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר:"

¹⁸ ראה מנחות נח א (הובא ברש"י על התורה ויקרא ב יב).

נגיד את זה טוב: אם לא היה מתן תורה היינו עדיין בכל יום סופרים (צריך מישהו עם ראש מתמטי לחשוב כמה היינו סופרים היום ליום השני של יציאת מצרים...).

זה כמו שאתה בא לבן אדם, ושואל אותו מה שלומך? והוא עונה 'סוחבים'... עובר עוד יום ועוד יום. אילולא מתן תורה עוד היינו ממשיכים לסחוב עוד יום ועוד יום. היינו תקועים על יציאת מצרים, ממשיכים לספור ולא יוצאים מזה.

הקב"ה בא ואומר – מה שאתם מבינים שמצד עצמכם אתה לא יוצאים מזה ואתם תקועים שמה – זו הכנה מצוינת למתן תורה.

ומתן תורה הוא שאני נהנה מכך שאתם תקועים. ואני רוצה שגם אתם תיהנו. הביטוי של ההנאה של ה' הוא תרי"ג מצוות. דיברנו בעבר על כך שיש קשר מתמטי בין הספירה לתרי"ג מצוות. אנו לא סופרים היום ראשון, שני, שלישי. אלא יום אחד שני ימים שלושה ימים.

אם אני מצרף את הכל (אחד ועוד שתיים ועוד שלוש וכו') יוצא 1225. הנקודה האמצעית של המספר הזה היא 613 -תריג. היה לנו פעם הרבה חשבון על זה [ברית מפה וברית מפה]. יש כאן גם שלב נוסף, שההנאה היא משני הכיוונים, אחרי שה' נותן לנו את המצוות בשביל שנרגיש את ההנאה שלו, הוא גם רוצה ליהנות מכך שאנחנו נהנים שהוא נהנה. מכך הוא רוצה ליהנות, מכך שאנו נהנים שהוא נהנה.

כאן כבר לא צריך לספור. אמנם אנחנו תקועים, אך לא זו הנקודה.

שאלה: למה תרי"ג מצוות הם ההנאה הגדולה ממנו?

תשובה: כי תרי"ג מצוות הם איך הקב"ה נוכח בתוך החיים שלנו. האמונה שלנו בה' מנותקת מהחיים שלנו, והחיים שלנו מנותקים מהאמונה. לא הולך ביחד. אבל התורה והמצוות הם אמונה שנמצאת בתוך החיים. אבל כמו שאמרנו, כדי שהאמונה תהיה בתוך החיים אני צריך קודם כל לשים לב שיש כאן במרכז הנאה של הקב"ה מהתקיעות שלי, וזה נותן את החיבור בין האמונה למציאות על ידי המצוות.

שאלה: עדיין יש את הממד שאני תקוע?

תשובה: אחרי שסופרים לא כדאי לוותר על מה שספרת. כי לפי מה שאמרנו כל הקיום של המצוות הוא בזכות ספירת העומר.

עכשיו נלמד זכות: אתה רואה יהודי סופר ספירת העומר, הוא מכין את עצמו למתן תורה.

אני רוצה עכשיו להסתכל על זה הפוך מאיך שהסתכלנו בהתחלה. אני מסתכל על יהודי תלמיד חכם, יש שתי אפשרויות – או שהוא מנסה לעשות שהמילים חסרות התוכן יהיו עם המון רגש וכוונה, דבר שנראה חסר משמעות; או שהוא מנסה להכין את עצמו למתן תורה, והוא אומר הלוואי שיהיה מאוד משמעותי. בעצם שניהם קשורים למה שאמרנו.

בהתחלה דיברתי בתור ביקורת, אבל אחרי שהסברנו את המהלך שלנו אני אומר שבאמת מה שאמרנו הוא בדיוק מה שקורה ליהודי, היהודי שמתאמץ לקחת מספר ולהפוך אותו לאיזה 'עניין', התמצית של זה היא שהוא מרגיש תקוע, הוא מנסה ולא הולך. וגם היהודי שמכין את עצמו למתן תורה, הוא בעצם מנסה להנות מכך שהקב"ה מאוד רוצה להביא תורה, והוא משתוקק להכין איזה כלי לתפוס את הנתנה של ה'.

יוצא לנו בסוף שיש כאן שלושה סוגים בכוונות: יש אחד שסופר ומרגיש שלהחזיק את האמונה והחיים ביחד זה בעיה. כוונה מצוינת... יש אחד שמכוון שהוא מקווה שהקב"ה יינה וייתן תורה, ושהוא גם יצליח להבין את הגודל והמשמעות של התורה שה' נתן. גם כוונה טובה. ויש אחד שמכוון ובפועל הוא תקוע – גם כוונה טובה. [הכי טוב, ממש ממחיש את התקיעות בתוך המצווה]. כן, אז אפשר להדר בזה.

20 19

---

¹⁹**שאלה:** בפשט התורה סופרים לשבועות, כדי להגיע ל"והקרבתם מנחה חדשה לה".
תשובה: "מנחה חדשה" זה שבועות אבל לא תורה. חוץ מזה, בספירה שאנו אומרים "לעומר" משמע שאנו גם לא סופרים למנחה החדשה אלא להקרבת העומר...
שאלה: החינוך אומר שזו הכנה למתן תורה אלא שלראות כמה ימים עברו יותר מבטא אתה השתוקקות. כי אם אני אומר שנשאר לי זה לא מבטא כל כך את ההשתוקקות אבל אם אני אומר שכבר עבר זה יותר מבטא.

תשובה: אפשר לתרץ כך, אבל לא קל לעיכול. מה שאני אומר נראה לי מסתדר עם מה שהאר"י אומר ויוצא יותר כוונה פנימית.

²⁰**שאלה:** הרב אמר שיש שני שלבים שאני מרגיש תקוע ושאיני חושב שה' נהנה מזה. יש הבדל איך אני מתייחס אחר כך לחיים? אם אני יודע שהקב"ה נהנה אני מתייחס אחרת לחיים?
הרב: ממה הוא נהנה?
שואל: מהתקיעות.
הרב: אז אתה מתייחס אחרת לתקיעות ולא לחיים.

שאלה: לגבי קריעת ים סוף עצמה אתה רואה שאתה מאמין וגם החיים מתיישרים לפי זה, זה מקום שכבר לא רואים סתירה.

תשובה: איך אתה יכול לומר שלא רואים סתירה? הרי רואים מציאות קרועה, הים נקרע. מה שמתחדש הוא שבכל פעם שאני מרגיש תקוע אני יכול לבוא לקב"ה ולדבר איתו.

זה כמו שזה נראה... אם בן אדם חולה, והוא צריך לדבר עם הקב"ה, לכאורה היה צריך להיות שהוא יתפלל אל הקב"ה ויתרפא. אלא שלפעמים צריך לבכות להתחנן, למה? הקב"ה נהנה...

כתוב²¹ קשין לזווגן כקריעת ים סוף. למי היה קשה בקריעת ים סוף? חשבת על זה פעם? אפשר להגיד קשה לקב"ה, אפשר להגיד קשה לנו. אבל באמת העניין הוא שזה אותו קושי. קשה לקב"ה שיהיה לנו קשה וגם לנו קשה כשקשה. אבל הקב"ה אומר, בכל זאת טוב שזה ככה. הוא בשותפות איתנו באמת, "עמו אנכי בצרה". הקב"ה לא אומר שאין צרה – יש צרה, יש תפילה ויש אמונה ונראה מה יהיה. יש מסירות נפש, בלגן. אם תחשוב על זה, זה גם מסביר מה הקשר בין זיווג לקריעת ים סוף.

שאלה: אחרי כל זה, איך מתן תורה פותר את הבעיה?

תשובה: שהקב"ה אומר אני לא רק מדבר איתך על הצרות אלא גם איך אתה מנהל את החיים שלך.

שאלה: התורה לא עוזרת לי לצרות.

שואל: אבל כיון שהוא נהנה אז כמו שאני נהנה מהאמונה אני נהנה מהחיים. אני יודע שאני תקוע אבל בפועל אני נהנה.
הרב: בסדר כל אחד לפי עניינו. יש אחד שספירת העומר אומר לו רק כשהוא אומר את זה, ויש אחד שגורם לו לכל היום.

שואל: גורם לו לסבל כל היום
הרב: אפשר להגיד לסבל ואפשר להגיד שכך הקב"ה נהנה מזה.

שואל: זה אומר שסבבה לי בחיים אם ה' נהנה?

הרב: לא בחיים בסבל.

שואל: בסבל אבל סבבה לי בסוף

הרב: מה שאתה רוצה.

²¹ סוטה ב א

תשובה: נכון לכן יש קריעת ים סוף. אבל התורה מנכיחה לך את האמונה המאוד מופשטת. לא רק לאכול מצה ושיהיה אמונה. בליל הסדר יש פער כזה ענק – אמונה מופשטת ואנחנו אוכלים. פסח הוא החג עם הקצוות הכי גדולים שיש. אין עוד מצוות אכילה כל כך חזק כמו שיש בפסח ואין אמונה מופשטת לגמרי כמו פסח. אפילו מה שכתוב "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם", לא ברור מי נגלה שם. במעמד הר סיני רואים. אבל במצרים עיקר הגילוי שכינה היה בכך שהם האמינו שהקב"ה נמצא.

[בקריעת ים סוף ובמתן תורה יש תיאור, ובפסח אין תיאור. לא זקן לא איש מלחמה שום תיאור] נכון אין תיאור.²²

זה גם יותר מזה, אומרים לך אם אתה רוצה שיהיה לך אמונה טובה – תאכל. משהו באמת פנטסטי. המצאה מופרכת לחלוטין באופן פשוט. אתה רוצה שתהיה לך אמונה מופשטת? תאכל בשר ומרור וכו'.²³

אחרי שאני תקוע, יש לי תורה ומצוות. רק בגלל שאני תקוע אני יכול לחיות תורה ומצוות. זה ברבדים בנפש, לא בזמן. זה הפנימיות של כל התורה והמצוות. תיקח את היהודי שמכוון חזק שספירת העומר היא הכנה למתן תורה. מה הוא חושב בפנים?

שהקב"ה נתן מצווה שבזכותה אני מבין כמה התורה והמצוות הם תורה ומצוות של ה'. אז מה הוא מרגיש? שברגע שהוא מקבל תורה ומצוות הוא יותר על ההכנה שהייתה קודם?

אם זה כך אז מה הוא עשה חמישים יום? אלא צריך לשים לב מהי ההכנה, שאתה תקוע והקב"ה נהנה. והוא נהנה מתורה ומצוות וזה הופך להיות החיים שלך. אבל אתה תקוע, וככה אתה חי.²⁴

---

²² **תלמיד:** יש את מכת בכורות שדרך זה הוא התגלה.
הרב: שם זה יותר להגיד הפוך, שהוא נתגלה דרך השלילה.
²³ יש על זה אריכות בחוברת "היו מספרים".

²⁴ **שאלה:** למה מפסיקים לספור?
תשובה: לספור לא צריך אבל לדעת שיש מצווה לספור ולספור עוד שנה לאחר מכן "אפילו כולנו חכמים" זה כל הזמן.

כעת נעשה עוד איזה ניגון, ולאחר מכן נקביל את הדברים יותר לאותיות האר"י.

אמרנו שבשביל לא לפגום את האמונה אנו צריכים לפצל. אז בעצם אם אנו חוזרים רגע לליל הסדר, בליל הסדר לא היינו מפוצלים, היינו "לכתך אחרי במדבר" לגמרי. הלכנו אחרי ה' לגמרי.

נגיד את זה רגע פרקטית, נקרב את זה עוד קצת לנפש כדי שנגיע לאר"י:

עבר פסח, אדם מסתכל אחורה, ואומר – כל הדרושים שנאמרו פה לא קשורים אלי. לא יודע מה קורה עם כל זה. בסדר. אבל יש נקודה אחת שהוא חייב לאחוז בה, זה שהוא חושב בפנים שצריך להיות כמו עם ישראל ביציאת מצרים שעזבו הכל בשיגעון מוחלט – לא מצאנו שיעגון כזה עם כל החסידים שהלכו אחרי הרבי שלהם. בא רבי, אומר 'יאללה הולכים', וכאן כל עם ישראל מחליט ללכת. זה טירוף, רק להסתכל על הטירוף הזה הוא משהו יפהפה²⁵. בא יהודי, אומר להם – הולכים וכולם הולכים. ואף אחד לא שואל את עצמו – לאיפה הולכים? זה כל אחד יודע שזה היה בליל הסדר, יצאנו ממצרים.

הנקודה הזו שאני יכול ללכת על הקב"ה מנותק לחלוטין, האדם צריך להגיד שזה היה בליל הסדר. וכשהוא אכל מצה הקב"ה רצה שהוא יחזיק בזה חזק. עכשיו, אחרי פסח כשהוא בא להחזיק בזה יש חלוקה מאוד בולטת בין מה שזה עושה למידות של האדם לבין מה שזה עושה למוחין שלו. זו חלוקה כללית מאוד בתוך החלוקות הרבות שיש. אם אני עושה הכללה, יש מה שזה עושה למוחין ויש מה שעושה במידות. מה שזה עושה במידות באופן פשוט קשור למה שדיברנו שאני מרגיש תקוע. מה שזה עושה למוחין קשור למה שאני מבין מה הקב"ה רוצה לחנך אותי ולהגיד לי, שזה עניין של מוחין.

---

²⁵ ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ד"ה והניף את העומר: והנה בזה יובן ענין פסח וס'ע שלילה ראשונה של פסח ה' בהם גילוי בחי' הוי' בחי' סוכ"ע, כמו שהנשמה בשרשה היא מבחי' סוכ"ע ולכן יצאו טף ונשים ת"ר אלף רגלי ממצרים בחי' מס"נ בתכלית מצד בחי' ההכרה החזקה כמשל התינוק שהולך אחר אביו, כמו"כ ע"י שהי' גילוי בחי' הוי' בנשמותיהם לכן נמשך הגוף ממילא כו' והלכו ממצרים, זהו בחי' לילה ראשונה של פסח.

תיקון המידות של ספירת העומר

כשאומרים בד"כ תיקון המידות מרגישים כמו מוסרניקים. לא עשיתי מספיק חסד, וצריך לתקן. באמת זה יורד גם לשם, אבל אנחנו רוצים שנשים לב, למה אדם לא נותן מספיק צדקה? כי הוא לא הולך על הקב"ה עד הסוף. אם הייתי באמת כמו שאני מתאר ביציאת מצרים, למה אני צריך את הדירה? יש לי דירה נמכור אותה וניתן לעניים, למי שצריך, וגמרנו. ניפטר מכל מה שיש לי. לא צריך כלום.

הולכים על הקב"ה, מה אני צריך? מצות, אולי שלוש מצות... לא צריך כלום. אני חי תלוש לגמרי. אפשר להסתכל ככה על תיקון המידות. להוריד למטה לתיקון המידות וזה יהיה מצוין, באמת יהיה מקביל.

זו באמת הסיבה שאתה לא עושה חסד, צריך יישוב הדעת לעבור על כל המידות ולראות שבכולם זה ככה.

אמנם מה נקרא שעכשיו עוסקים בתיקון המידות? יכול להיות שיש מהדרים שבחסד שבחסד נותנים יותר צדקה. אבל לא יוצאים מהגבול. מה בעצם קורה כשהוא בא לתקן? הוא בא להגיד – כמו אמרנו אצל ההוא שמכוון על ארבעה ורוצה שיהיה יותר רגש ומרגיש קוויץ' כך גם אני מרגיש קוויץ'. אני רוצה לתת חסד בלי גבול ונתתי שקל, היום נתתי שני שקלים... אבל עדיין לא העלתי בדעתי למכור את הבית שלי. זה לא עובד ככה.

החלק הזה של תיקון המידות תמיד אם תסתכל עליו תראה שנקרא דינים. הוא מתוח, זה לא קל. זה החלק של המידות. להמתיק את זה היינו להגיד שהקב"ה רוצה שאני יספור את זה שאני מרגיש שאני תקוע ולא יודע מה הוא רוצה ממני. מצד אחד זה ככה מצד שני זה ככה ואני תקוע. כך זה בתיקון המידות.

היום אנו בשבוע של החסד, אז ביארנו לגבי החסד. לאחר מכן בשבוע של הגבורה יכול להיות או בלא לכעוס או בחומרות, להקפיד בכל מיני חומרות. להיות דקדקן. לא קל לדקדק, זה קשה. אנחנו לא אוהבים כל כך חומרות, יש צדיקים שהם אלופים בחומרות. הם נהנים. איך אמר לי הרב שי פעם? יש כאלה שיש להם ברכה מיוחדת: "שלא חיסר בעולמו חומרא ונתן בו חומרא להנות בהם בני אדם". יש אנשים שבאמת נהנים מכך. משהו אמר לי על מה שכתבנו (בחוברת "והיו מספרים") על

החומרות שזה כמו אישה שרוצה לעשות משהו נחמד, אז אמרו לי על הרב מרדכי אליהו שאמר שהוא לא מחמיר הוא פשוט 'מאוהב'.

פעם חשבתי שאצל אשכנזים זה יותר מצוי, עכשיו דיברתי עם ספרדים והבנתי שיש להם חומרות שלא שמעתם אוזן מעולם. הפתיע אותי, לא ידעתי.

[הרב הקריא מתוך מי השילוח, חלק א, ליקוטים ה':

טעם לחומרות ישראל בפסח רבינו ר' בונם מפרשיסחא יצוקלה"ה אמר בזה"ל כל החומרות שישאל מחמירים ונוהגים בפסח הם תכשיטין לקדושה רמז לזה (שיר השירים א';) צוואר בחרוזים. היינו כי כל אברי האדם והגוף אינו מקבל שום תכשיט שלא יהיה שום שייכות לדבר הלז להמקום, או על דרך מלבוש או לכסות וכיוצא, אבל הצוואר מיוחד לקבל תכשיט אף מדבר שאין לו שייכות דהיינו שנוטלין דבר יקר כגון מרגליות ואבנים טובות וזהב אף שאינם לכסות ולא לקור ולא לחום רק תולין בצוואר לתכשיט, והוא הענין שהחמירו בפסח מחמת שהצוואר הוא הכלי לקבל האכילות ובעסק אכילות שייך כל החומרות שאדם מחמיר, אף שאין בעצם כ"כמקום להחומרות, ומה גם שחג הפסח הוא בירור באכילות, לכן כל החומרות שהחמירו בזה אף שנראים רחוקים ממנו הזאת הם תכשיטים לקדושה, וזהו החילוק שבמעשר שני מפורש [מעשר שני פ"ד, מ"ד] מערימין על מעשר שני ובפסח מחמירין כ"ב, היינו שמצות מעשר שני הוא למען יברך עשר בשביל שתתעשר, אכן לבוש מצות הש"י בזה הוא ג"כ בעשירות, והדין נותן שהעשר אינו מדקדק כ"כ ומוותר עוד מדיליה, ואפילו ע"י איזה סיבה אם אחד עושה לו עוולה אינו מדקדק עמו ונותן מקום לזכותו, לכן אמרו ז"ל מערימין על מעשר שני, אבל בפסח המצוה הוא לצמצם ונקראת לחם עוני ואמרו (פסחים קט"ו:) מה דרכו של עני בפרוסה, א"כ לבוש קדושת המצוה בזה לדקדק אף כחוט השערה, וממילא אף דבר קטן ממש נחשב כבאן לדבר וחשיבות גדול כמאמרם מה דרכו של וכו', לכן נתנו בזה מקום לכל החומרות ולבדוק עד מקום שידו מגעת ואיסורו במשהו, אך נמצא מבינות בלב הישראל שבאמת כ"ז הוא רק לתועלתנו שיהיה כל עשייתנו חשובים ונחשבים ונכללים בקדושה, אבל בעצם אין עניות במקום עשירות.]

אנחנו אין לנו חוש בדברים האלה. לי אין שום חוש בחומרות.

ההתבוננות של המוחין

עד כאן דיברנו על המידות. רק נשלים את הנקודה האחרונה על המוחין. המוחין הם מה שהקב"ה רוצה שנתבונן במוחין, זה החלק שאנו לא מכוונים בספירה. כאשר אנו סופרים אנחנו מכוונים בפה את הספירות של המידות, אבל שאר הכוונות של המוחין לא מחובר דווקא לספירה בפה. שם אלו רק המידות, אבל המוחין לא שייך

דווקא לזמן שסופרים. כל השאר לא מחובר דווקא לזה. זה מה שהבן אדם צריך שבאמת יהיה לו מוחין חדשים כמה שיותר שהמוחין שלו יגדלו, זה בעצם להרגיש כמה הקב"ה עושה את הכל כדי שהאמונה שלי תגדל.

זו הנקודה האחרונה.

בעזרת ה' שכל מי שיש לו חוש בחומרות יותר ממני יצרף אותי יחד איתו, כי אני לא...

[הרעיון של השיעור מתאים למה שאדמו"ר הזקן אומר בתניא (כח) "האמת היה כדבריהם אם היתה נפש אחת" נכון, כל התניא על זה... אם יש זמן בשנה שמאוד מתאים למה שאדמו"ר הזקן אומר שיש שתי נפשות זה בדיוק המעבר מטו ניסן לטו ניסן.

טוב שיהיה חג שמח!

השפל באמת²⁶

התבוננות בסיפורי צדיקים

אמרנו (בשיעורים הקודמים) שעבודת הצדיקים היא בנפש עצמה, לעומת העבודה של אנשים רגילים שלא יכולים להגיע עד הנפש עצמה, ולכן עיקר העבודה שלהם היא בלבושי הנפש, במקומות שבהם הנפש מתבטאת שהם מחשבה דיבור ומעשה. היום נספר סיפור שילמד אותנו גם איך להסתכל על צדיקים, וגם יראה לנו איך נראית שפלות אצל צדיק, שפלות שאיננה בלבושי הנפש.

ר' מנחם מנדל מוויטבסק

הסיפור הוא סיפור ההתקרבות של ר' מנחם מנדל מוויטבסק לבעש"ט. ר' מנחם מנדל היה רבי מאוד פשוט. הוא היה בתחילה אצל הבעש"ט, ולאחר מכן אצל המגיד ממעזריטש, תלמיד הבעש"ט, ולאחר מכן הוא היה הממשיך של הרב המגיד ברוסיה, עד שהוא עלה לארץ במה שנקרא עליית החסידים, בשנת תקל"ז. ר' מנחם מנדל היה הרבי של אדמו"ר הזקן לאחר הסתלקות הרב המגיד (חוץ משנה אחת שבה קיבל אדמו"ר הזקן את הבן של הרב המגיד, ר' אברהם "המלאך"). רמ"מ קבור בטבריה, והרב יצחק מאוד אוהב לעשות התוועדות על הציון שלו ביום ההילולא (א' אייר), וקורא לו הרבה פעמים "האדמו"ר של ארץ ישראל".

"השפל באמת"

בחרתי לספר עליו סיפור מסיבה מאוד פשוטה. ר' מנחם מנדל היה חותם בסוף המכתבים שלו "השפל באמת". לכן, כאשר אנחנו באים ללמוד איך נמצאת מידת השפלות אצל צדיקים, מאוד מתאים שנספר סיפור דווקא עליו. כמובן, חותמת כזאת יכולה להתמיה אותנו, שכן איך אדם יכול לכתוב על עצמו שהוא שפל באמת? אפשר לתרץ על זה הרבה תירוצים, וגם אנחנו נתרץ על זה תירוצ משלנו, על פי הסיפורים שנספר היום על הוויטבסקר.

²⁶ מתוך שיעור שניתן בבית הספר לתורת הנפש כחלק מלימוד על מדת השפלות.

נתחיל מסוף ימיו. רמ"מ היה אדם מאוד תקיף, מאוד פעלתן ומאוד מהודר. כאשר חושבים על משהו שהוא שפל באמת, אפשר לחשוב על אדם שמכונס בתוך עצמו, ולא אומר לאף אחד מה לעשות. אבל ההופעה הפשוטה של ר' מנחם מנדל, והצורה שבה היא משתקפת במכתבים שלו, בהנהגות שלו ובסיפורים עליו, נראית הפוכה לגמרי מהציור הראשוני שיש לנו על אדם "שפל באמת". הוא היה איש ארגון גדול. אהב לעשות דברים ולקחת על עצמו אחריות. הוא אהב להנהיג, ההנהגה שלו היתה בהתנשאות.

להחביא את המרגלית באשפה

פעם אחת בא ר' מנחם מנדל ל"תולדות יעקב יוסף" (ר' יוסף מפולנאה, תלמיד של הבעש"ט). ה"תולדות" היה איש קפדן, ושנא מאוד התנשאות, ולכן כאשר החסידים שלו ראו איך בא אליו ר' מנחם מנדל בהתנשאות כדרכו, הם היו בטוחים שהוא יקפיד עליו. ה"תולדות" קיבל את ר' מנחם מנדל בצורה מאוד מכובדת, והסביר את זה אחר כך לחסידיו המופתעים על ידי משל: לפעמים, כאשר משהו רוצה להחביא מרגלית מפני הגנבים, המקום הטוב ביותר להחביא אותה יהיה דווקא בפח האשפה, כיוון ששם הגנבים לא יעלו על דעתם שמוחבא משהו חשוב. כך עושה גם הוויטבסקר. הוא מחביא את מידת הענוה בתוך הגאווה, בתוך האשפה.

כמה דפים צריך בשביל להוריד את הכובע לגמרי?

נחזור אחורה. הסיפור הראשון על ר' מנחם מנדל מויטבסק מתרחש כאשר הוא היה עדיין נער לפני בר מצווה. סיפור ההתקרבות שלו לבעש"ט.

ר' מנחם מנדל היה כבר בילדותו גאון גדול. המגיד ממעזריטש (שבעצמו היה תלמיד חכם עצום, והתקרב לבעש"ט בתור תלמיד חכם, ולא כתלמיד שצמח אצל הבעש"ט. יש הרבה אגרות מעניינות שבהם הבעש"ט מנסה לפתות את הרב המגיד להתקרב אליו, ולהיות תלמיד שלו). גידל אותו, ובבית המדרש שבו הוא למד, הסתובב ר' מנחם מנדל הנער. הוא למד טוב במשך זמן מסוים, ומרוב שמחה על הלימוד הטוב שלו, הוא הסתובב בבית המדרש בשמחה ובזחיחות הדעת, כאשר כובעו שמוט לו על צידו. הרב המגיד יצא מהחדר שלו ואמר "קינדר'ל (ילדי), אם על כך וכך דפים הכובע שמוט, כאשר תגמור את כל הש"ס, כבר לא יהיה כובע בכלל..."

צריך לדעת, שכאשר הרב המגיד אומר דבר כזה זה לא סתם בדיחה כמו צורת הדיבור הרגילה אצלנו. כאשר הרב המגיד אומר דבר כזה, הוא באמת חושב אותו. הוא באמת חושב שיכול להיות שהמענדל'ה הזה, כשיגדל יהיה אחד מהאפיקורסים הגדולים. הרב המגיד אומר לר' מנחם מנדל מעין מה שהגמרא אומרת "בוצין בוצין מקטפיה ידיע". אפשר לראות איך תהיה הדלעת הגדולה, כבר מהשתיל הרך (בוצין הוא דלעת בארמית). הוא רואה בר' מנחם מנדל הקטן משהו שיכול להראות שהוא יכול לצאת אפיקורס גדול. נכון שהרב המגיד אמר את זה במשקל של בדיחה וחידוד, אבל בדיחה כזו אצל הרב המגיד אומרת שבאמת יכול לצאת מר' מנחם מנדל משהו איום ונורא.

נוסעים לבעש"ט

הוויטבסקר ב"ה הבין שהרב המגיד אמר משהו רציני מאוד, וקלט שהדברים שאמר לו יצאו מהלב, וכיוון שכן הם נכנסו אל הלב שלו, של ר' מנחם מנדל, והוא התחיל לבכות ושאל את הרב המגיד מה התיקון שלו. כלומר, הוא קלט שבאמת הוא כזה. הוא הולך למקום כזה נורא.

צריך להבין מה פשר בכיו של ר' מנחם מנדל. הרי הוא היה יכול ליישר את הכובע, וליישר את עצמו, ולהמשיך ללמוד. למה הוא בוכה? ר' מנחם מנדל לוקח את הדברים ללב, עד כדי כך שהוא קולט שהוא לא בעל תיקון. הוא בוכה כי הוא פונה לרב המגיד בייאוש, ושואל אותו מה הוא יכול לעשות עכשיו. הרב המגיד עונה שבאמת הוא לא יודע איך לתקן אותו. גם הוא, הרב המגיד, מיואש, ולא יודע מה אפשר לעשות במקרה כזה. יושבים שני יהודים, ורואים שאחד מהם הולך להיות בעל גאווה גדול, להיות אפיקורס גדול, ולא יודעים מה לעשות. ואז מוצא הרב המגיד פתרון. הוא מציע לר' מנחם מנדל לנסוע איתו לבעש"ט, אולי הבעש"ט ימצא פתרון.

נוסעים הרב המגיד ור' מנחם מנדל הנער לבעש"ט, ומגיעים אליו בערב שבת. הבעש"ט היה מקבל שבת בשעה מוקדמת, עם כל התלמידים שלו, ולכן הזדרז הרב המגיד להתכונן לשבת וללכת מהר למניין של הבעש"ט. לעומת זאת, ר' מנחם מנדל הנער הלך להתלבש יפה, להירגע מהדרך, להתקלח לכבוד שבת, להסתרק. הרי הוא היה נער מהודר, הוא לא יכל ללכת לבעש"ט כמו שהוא. כולם נמצאים באמצע קבלת שבת, והוא מכין את עצמו בנחת. יש לו זמן. עומד הבעש"ט בבית הכנסת עם כל הקהל,

ומחכה. הוא לא מתחיל את התפילה. מחכים כל הציבור, ואף אחד לא יודע למה מחכים, ולמה לא מתחילים, עד שנכנס הוויטבסקר למניין, ואז מתחיל הבעש"ט להתפלל.

לאחר תפילת ערבית, ניגשים כולם לבעש"ט, לומר לו שלום עליכם, לכולם אומר הבעש"ט שלום עליכם, חוץ מלר' מנחם מנדל. איך אפשר להגיד שלום עליכם למי שעתיד להיות אפיקורס? לבעל גאווה כזה? הרי על בעלי גאווה אומר הקב"ה "אין אני והוא יכולים לדור במקום אחד", ואיך יכול הבעש"ט לומר לו שלום עליכם?

הסיפור חוזר על עצמו בשעת הסעודה בזמן אמירת "לחיים", וביום לאחר התפילה, ובסעודה שניה, ולאחר מנחה, לכולם עונה הבעש"ט בברכה, ורק לר' מנחם מנדל הוא לא עונה ולא פונה. הבעש"ט מתעלם מר' מנחם מנדל.

במוצאי שבת, לאחר ההבדלה, אומר הוויטבסקר לרב המגיד "אין לי מה לעשות פה. הבעש"ט לא רוצה להתייחס אלי, אני רוצה ליסוע מפה". הרב המגיד אומר לו שאולי בכל זאת ינסו בזמן הפרידה, אולי יאמר להם הבעש"ט משהו. הם נכנסים ביחד לבעש"ט, והבעש"ט אומר לר' מנחם מנדל שלום, ואומר לו שהוא רוצה לספר לו סיפור. בזמן שהבעש"ט מספר את הסיפור נוכחים בחדר מלבד הבעש"ט, ר' מנחם מנדל, הרב המגיד, וה"תולדות יעקב יוסף".

סיפור חיים

הבעש"ט מספר את הסיפור, ועם סיומו אומר ר' מנחם מנדל "הבנתי עד עכשיו", ה"תולדות יעקב יוסף" אומר "הבנתי עד האמצע", והרב המגיד אומר הבנתי עד הסוף. כלומר, הבעש"ט סיפר לוויטבסקר את סיפור חייו, מה היה לו בחיים, ואיך החיים שלו יראו מכאן ולהבא. הוויטבסקר הבין את כל הסיפור עד אותו רגע שהוא נמצא אצל הבעש"ט. הוא הבין מה קרה לו בחיים (ואולי גם מה קרה לו לפני החיים, בעולם העליון, זה לא כתוב בסיפור). ברגע שהבעש"ט עבר בסיפור את הנקודה שדיברה על ההגעה של ר' מנחם מנדל אליו, ר' מנחם מנדל כבר רק שמע את הסיפור, אבל לא הבין אותו. ה"תולדות" אמר שהוא הבין עד החצי, ונפרש בהמשך למה הוא התכוון, והרב המגיד אמר שהוא הבין עד הסוף. כלומר, הוא יודע מה יקרה עם הוויטבסקר מכאן ואילך. לאחר שהבעש"ט גמר לספר את הסיפור, נסעו המגיד ור' מנחם מנדל חזרה למז'ריטש, ופה נגמר הסיפור. לא רואים שום שינוי בהנהגה של הוויטבסקר.

כאן צריך לשאול את עצמו הקורא הנכבד: מה קרה? הדבר היחיד שקרה אצל הבעש"ט הוא שהבעש"ט סיפר סיפור שבו הוא הראה שיש לו רוח הקודש. אפשר אולי להבין שהבעש"ט רצה להגיד לו שהוא עדיין נער קטן, לעומת הבעש"ט שיש לו רוח הקודש, ועל כן אין לו מה להתגאות. אבל קשה להגיד שהבעש"ט מונע מהוויטבסקר להיות אפיקורס רק על ידי שהוא מראה לו שהוא צדיק הרבה יותר גדול.

לחיות במסלול מוכתב מראש

ננסה לנתח מה קורה לוויטבסקר במשך החיים שלו. מאז שר' מנחם מנדל שמע את הסיפור מהבעש"ט, בכל פעם שקורה לו משהו, הוא מנסה לחשוב איפה האירוע הזה נמצא בתוך הסיפור. לאחר שהוא מבין איפה האירוע הזה נמצא בסיפור, הוא מבין שהבעש"ט כבר ידע על האירוע הזה, שהתרחש רק עכשיו. סיפור כזה גורם לאדם גם לנסות לנחש מה יהיה האירוע הבא על פי הסיפור, וגם לחוש כאילו הוא חי בצל של סיפור. כלומר, כל דבר שיקרה לו כבר ידוע מראש. זה מפריע לחיות בצורה כזאת, גם בגלל שהוא יודע מה הולך לקרות לו, וגם בגלל התחושה שהוא חי בתוך מסלול סגור. הוא נמצא בתוך המסלול שהסיפור מתווה לו, בלי יכולת להיחלץ ממנו. הקב"ה יודע מה יהיה, הבעש"ט גם יודע, המגיד גם יודע, והתולדות יודע לפחות חצי. והם באמת יודעים, שהרי ר' מנחם מנדל רואה כל פעם את החלק של החיים שלו נמצא בתוך הסיפור.

יותר מזה. כאשר ר' מנחם מנדל מבין שידועים עליו הכל, מה חושב על זה איש פעלתן כר' מנחם מנדל? אם נצייר אדם שכל החיים שלו היה פעלתן, ולקראת סוף החיים שלו עושים לו מסיבה שבה מראים את כל הדברים שהוא עשה ואת כל האנשים שהוא פעל איתם, כמו שנוהגים לעשות היום בעולם על מנת שהאדם יצא מדושן. מה יקרה לבן אדם כזה אם יערכו לו מסיבה כזו בתחילת החיים שלו? יזמינו למסיבה הרבה אנשים, וכל אחד יגיד לו: "נעים מאוד, לי תעזור בעוד מספר שנים לעשות מעשים מאוד חשובים..." וכל האנשים יתפעלו ממנו, וישבחו אותו על כל הדברים שהוא יעשה. אם האדם הזה הוא אדם שעושה את הדברים החשובים שהוא עושה לפחות גם בגלל הציפייה ליחס מוערך מהסביבה, מסיבה כזו תפוגג את כל המוטיבציה שלו לעשות. האנשים במסיבה כאילו אומרים לו: את השלב הזה של ההתפעלות מכל הכישרונות והמרץ והמעשים החשובים שלך כבר עברנו, עכשיו נשאר רק עוד פרט "קטן" – שבאמת תעשה את כל המעשים האלו... תתחיל לעבוד!

אם כן, מה עשה הבעש"ט לר' מנחם מנדל? הוא הוציא לו את הרוח מהמפרשים. הוא אמר לו שהוא איש מאוד פעיל, זה וזה מה שהוא יצליח לעשות בחיים, והוא, הבעש"ט, כבר יודע את כל מה שיעשה ר' מנחם מנדל במשך חייו, ועכשיו לא נותר לבעש"ט אלא לחכות שהוא באמת יעשה את זה. זה התפקיד של ר' מנחם מנדל, זה הייעוד שלו, ועכשיו לא נותר לו אלא לעשות את זה. הבעש"ט עצמו עומד למעלה ועושה מעשים מופלאים שאף אחד לא יודע מהם, וכל האנשים משתבצים בתמונה הגדולה שלו, ולכל אחד יש בה תפקיד שהוא עתיד למלא, וזה התפקיד שלך. עשה והצלח! אתה, הוויטבסקר, אתה ידוע. אתה הולך לעשות כך וכך. כך וכך עניינים הולכים להיות נעשים בעולם על ידך, זו המסגרת שניתנה לך, וחשוב לנו שתעשה את זה. אנחנו זקוקים לאחד כמותך, וזה מאוד משרת את האינטרסים שלנו. בתוך התמונה הכללית של הבעש"ט יש לך את התפקיד הזה והזה.

אם כן, הבעש"ט לא אמר לר' מנחם מנדל רק "אני צדיק מאוד גדול", אלא הוא גם הסביר לו שהוא, ר' מנחם מנדל, הוא עבד נרצע שיש לו מסגרת לחיים, ואת כל השכר והשבחים הוא כבר קיבל, ועכשיו הוא צריך לעבוד. זה מה שהבעש"ט השאיר לו. הבעש"ט השאיר לו חיים שלמים שבהם הוא יעבוד עבודת עבד, ואת השכר הוא כבר קיבל.

לתחושת הייתור של הוויטבסקר יש רמה נוספת: כזכור, ה"תולדות" אמר שהוא הבין עד החצי. חצי הסיפור הוא השלב שבו הוויטבסקר במקום לדעת רק את העבר התחיל לדעת גם את העתיד שלו. כלומר, בשלב כלשהו של החיים שלו, הוויטבסקר כבר יודע מה שהוא עצמו הולך לעשות. עכשיו הוא כבר בכלל אמור להרגיש מיותר לגמרי.

התחושה של כל יהודי

התחושה הזאת, שהכניס הבעש"ט לליבו של הוויטבסקר עוד בילדותו, צריכה להיות אצל כל יהודי. שהרי אצל הקב"ה כל סיפור חייו של כל יהודי, משובץ אצלו בתוך הסיפור הכללי שהוא מספר לנו. הרי הקב"ה יודע מה יהיה בסוף, רק שאנחנו לא יכולים שהוא יספר לנו את זה, כי אז נרגיש מיותרים לגמרי. אבל אם יש אדם יציב לגמרי, הקב"ה כן יכול להגיד לו שהוא יודע עליו הכל, וזה הוא סיפור חייו מהחל ועד כלה, ועכשיו לא נותר לו אלא לעבוד. אם כן, יש ניצוץ מהוויטבסקר אצל כל יהודי. כל

יהודי יודע שהקב"ה יודע עליו הכל, וכל יהודי מרגיש שלא מגלים לו את הכל. מגלים לו שידועים עליו, אבל מגלים לו רק את מה שהוא יכול לסבול.

ניסיון אצל הוויטבסקר

לכל זה צריך להוסיף דבר נוסף: לאחר שכולם מכירים את הסיפור, הוויטבסקר, הבעש"ט, הקב"ה – כולם יודעים בדיוק מה הולך ר' מנחם מנדל לעשות בימי חייו, בכל פעם הקב"ה מעמיד את הוויטבסקר בניסיון גמור, האם אפשר לעשות את מה שכתוב בסיפור או לא. הקב"ה מעמיד את ר' מנחם מנדל במצבים בלתי אפשריים פעם אחרי פעם, בעלייה לארץ, וביישוב הארץ, ניסיונות שלא נתפסים, עד מיצוי הנפש ממש (כמו שאפשר לקרוא בספר של אהרון סורקיס "יסוד המעלה"), וכאילו אומר לו שהוא לא יכול להצליח. למרות הסיפור, ולמרות שכולם יודעים מה יקרה, ה' מעמיד את ר' מנחם מנדל בניסיון, שאולי הוא דווקא לא רוצה את הפרט הזה של סיפור חייו, ואין לו מה לנסות לעשות אותו.

עכשיו אפשר להבין את פשר הביטוי "השפל באמת". איך אדם חי מול הנוכחות של ה' בשפלות תהומית. אם ר' מנחם מנדל יצליח להתגבר על הניסיון, הוא לא יוכל לזקוף את ההצלחה לזכותו, שהרי הוא ידע שהוא אמור לעמוד בניסיון. זה נראה שבכלל אין כאן שום ניסיון, שהרי כבר מראש הוא ידע שיהיה לו ניסיון, ומראש הוא ידע שהוא יעמוד בו. מצד שני, ר' מנחם מנדל לא יכול להגיד "טוב, אם אני כבר יודע את הסוף, אני אסמוך על זה ולא יעשה כלום", שהרי במעשה כזה ר' מנחם מנדל כאילו יגיד על עצמו שהוא הולך להיות אפיקורס. זה הרי לעשות "דווקא" לקב"ה, ולהראות לו שאם כבר יודעים עליו הכל, אז הוא לא יעשה כלום. לא איש כר' מנחם מנדל יוותר על העשייה, שהרי הוא איש פעלתן. הוא רוצה להוביל מהלכים, ולהנהיג אנשים. הוא לא יכול להתעלם מהדחף הזה, כי זה האופי שלו. אבל אפילו אם זה לא היה האופי שלו, עכשיו הוא לא יכול להגיד שהוא יסמוך על הסיפור ולא יעשה כלום, כי אז הוא נהיה בעל גאווה גדול ואפיקורס, בדיוק כמו שאמר המגיד. במעשה כזה הוא מראה לעין כל שכל מה שהוא עבד עד עכשיו זה רק בשביל הגאווה שלו, ואם המעשה כבר לא מספק את הגאווה, כי כבר יודעים מראש שהוא יעשה אותו, אז הוא כבר לא רוצה לעשות אותו. אם כן, ר' מנחם מנדל כאילו מוכרח לעשות כל הזמן מעשים מאוד גדולים בלי יכולת לזקוף שום דבר לזכותו.

ביטוי נוסף למה שר' מנחם מנדל קורא לעצמו "השפל באמת" הוא בצורה שבה עומד ר' מנחם מנדל בתפילה. כאשר יש לו איזשהו ניסיון, והוא רואה שמה שהוא מנסה לעשות לא מצליח לו, והוא בא לעמוד בתפילה לפני הקב"ה, מה הוא יכול להגיד לו? אם הניסיון של הקב"ה בא להגיד שהוא לא רוצה שר' מנחם מנדל יעשה את מה ש"כתוב" בסיפור, אז אין לר' מנחם מנדל שום טענה שהוא יכול לשכנע בה את הקב"ה שכדאי לו לעשות את המעשה הזה. הרי ה' "אומר" לו שהוא לא רוצה לעשות את זה, ומה יכול להגיד ר' מנחם מנדל? אין לו ברירה אלא לבוא ולהגיד לקב"ה: אני באמת לא יודע אם אתה רוצה שאני יעשה את המעשה הזה או לא, אבל אני מאוד רוצה לעשות אותו. ואני גם מרגיש שאני יכול לעשות את זה, שהרי אמרו לי שאני יכול. כלומר, הסיפור חיים שסיפר לו הבעש"ט הוא הדחיפה שלו לעשות ולא דחיפה שלא לעשות. הוא נדחף על ידי הקב"ה לכיוון מסויים בצורה חזקה, בכך שה' סיפר לו את הסיפור חיים שלו, ומתוך זה הוא בא לקב"ה ואומר לו שהוא רוצה מאוד לעשות את זה. הוא מרגיש שהוא לא יכול לבוא לעולם הבא ולהגיד שהוא לא הצליח. הרי אמרו לו שהוא אמור לעשות את זה, והוא לא יכול להגיע לקו הסיום שלו בלי הדבר הזה. הוא מתחנן לה' על זה שהוא רוצה להתקדם, אבל אין לו שום סיבה אמיתית להגיד לקב"ה למה. שהרי הקב"ה יודע מה הוא רוצה לעשות, ולמרות זאת הוא לא נותן לו. וכך הוא חי את כל החיים שלו. זה "הרומן" שלו עם הקב"ה. אדם מאוד פעיל שהוציאו לו את כל הרוח מהמפרשים, ומה שנשאר לו זה רק הדו שיח שלו עם ה'. כאשר הוא מרגיש שה' אומר לו שהוא מיותר, ואין שום סיבה שצריכים אותו בשבילה מצד אחד, ומן הצד השני ה' אומר לו: "נו, מנדל'ה שלי, מה אתה עושה? יש לך תפקיד בעולם הזה, תראה איך אתה עובד!" הקב"ה מקביל כמו מראה לעמידה שבה עומד ר' מנחם מנדל מול ה' במידת השפלות שלו. כמו שר' מנחם מנדל מבקש מהקב"ה בלי סיבה, אבל הוא מבקש חזק, כך הקב"ה נוכח מולו ואומר לו: "מנדל'ה, אתה מיותר. אין לי מה לעשות איתך בעולם, אבל אני רוצה אותך בלי סיבה. אני לא צריך אותך, אני רוצה אותך".

כאשר עומדים מול ה' רק במידת השפלות, היא יכולה להפיל לעצבות וייאוש ולחוסר מעש. היכולת לעמוד מול ה' במידת השפלות, ועדיין להישאר בחיים, נובעת מהנוכחות של ה', שבה ה' כאילו אומר לאדם שהוא מיותר, אבל ה' מאוד רוצה אותו. ההבנה הזאת והעמידה הזאת מביאה גם לידי שמחה. ה' לא צריך אותנו. הוא פשוט רוצה אותנו. כמובן, שצריך זהירות גם בהבנה הזו, שה' רוצה אותנו, כי אם נרגיש יותר

מידי שה' רוצה אותנו, בסוף נחשוב שהוא צריך אותנו. לכן הניסיון מתחדש כל פעם בעניין הזה. איך שהקב"ה מגלה לנו שאנחנו מיותרים, ובזה הוא עוזר לנו לא להפיל את כל המדרגות שלנו אל הרע. אל התחושה שאנחנו חיים בזכות מעשה טוב כזה או אחר שעשינו. כל פעם ה' מוסיף להעמיק ולגלות לנו עד כמה אנחנו מיותרים לחלוטין, וכמה הוא רוצה אותנו מחדש. ואנחנו נהנים משניהם. אנחנו נהנים ממה שהוא אומר שאנחנו מיותרים כדי שנהיה דבוקים בו, ואנחנו נהנים ממה שהוא רוצה אותנו. אבל אם נפספס באמצע – מיד ניפול לרע.²⁷

שאלה: למה האדם מיותר, הרי יש לו תפקיד!

תשובה: כאשר הקב"ה אומר לאדם מה הוא רוצה שהוא יעשה, ומצפה ממנו לעשות את זה, בשלב הזה הבן אדם לא מיותר. אבל כאשר הקב"ה מעמיד אותו בניסיון, ואומר לו שהוא יודע מה הוא יכול לעשות, ובכל אופן כאילו כל מה שהאדם יודע על עצמו שהוא יוכל לעשות לא יכול לעזור לו. בשלב הזה הבן אדם כזה מרגיש מיותר. כי כאילו הקב"ה אומר לו: נכון, אתה יכול לעשות כך וכך ואתה אמור לעשות כך וכך, ובשביל זה נולדת ובשביל זה אתה חי, אבל אני לא רוצה שתעשה את זה. זה משאיר את האדם בהרגשה שהוא לגמרי מיותר. מצד שני, גם לא לעשות אי אפשר, שהרי בזה הוא יהפוך להיות רשע, בעל גאווה ואפיקורס. כאשר אדם לא יעבוד בגלל התחושה שה' כבר יודע את מה שהוא יכול לעשות, זה חושף לעין כל שכל מה שהוא עושה זה רק בגלל הגאווה שלו, שהרי הוא לא עושה מה שצריך רק בגלל שכבר יודעים את זה עליו. כאשר הקב"ה מעמיד את האדם בניסיון זאת אומרת שהוא מוחק לו מהתודעה או מהיכולת שלו לתת חיות מכל מה שהוא יודע. כל מה שהוא יודע לא יכול לעזור לו לעבור את הניסיון, וממילא זה חסר משמעות. זאת אומרת, הקב"ה משדר לו שהתפקיד הזה מאוד חשוב, אבל החלטתי שאני לא רוצה אותו. וויתרתי עליו. הרי הקב"ה לא מחויב לעשות את זה. הוא יכול לבחור שלא לעשות את זה.

הידיעה שהקב"ה יכול להסתדר גם בלעדינו, יוצרת את תחושת הייתור, שבה אנחנו מבינים שהקב"ה לא מקיים אותנו בגלל שהוא צריך אותנו, אלא בגלל שהוא

---

²⁷ יש פיסקה מאוד חשובה ב"כתר שם טוב" (אמרות של הבעש"ט). כך הקב"ה חי כל חיו. צורת החיים הזו היא חלק מובנה משיטתו של הבעש"ט. להיות מונח בזה שהעמיד ידוע, ואנחנו אובדים. איזו פיסקה? אות שמ"ח.

רוצה אותנו. אדם שחי טוב את התחושה הזו, שה' ממש ממש רוצה אותו, סתם בלי שום סיבה, יבוא לעשות את מה שה' רוצה, בלי שום סיבה, ואז הוא לא מיותר.

שאלות ותשובות בעבודת ה'

שאלה: בחור בישיבה שואל האם בזמן הישיבה הוא צריך לבנות רק את הלימוד שלו או שיש ענין שהוא ישקיע במשהו אחר?
ועוד: האם לימוד עם מישהו שהוא פחות ממני – זה להשקיע רק בו או גם בי?

תשובה: חלק עיקרי ממצות תלמוד תורה הוא ללמד, "ולימדתם אותם את בניכם", ברמב"ם ממש רואים שעיקר המצוה היא ללמד. זה לא לגמרי מאוזן מה שאמרנו, כי הפשט ברמב"ם הוא שהמצוה היא ללמד כי ללמוד זה כבר נקרא השכר בעצם, כש"כולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם" ו"אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים" – זה חלק מהשכר, זה לא המצוות של 'היום לעשותם', אלא שעיקר השכר בעולם הבא הוא לדעת את ה', כך מסביר הרמב"ם, גם בהלכות תשובה באריכות וגם ברמב"ם בסוף הלכות מלכים. עיקר השכר שאנחנו מחכים לו הוא שנדע את ה'. ממילא עיקר מה שאנחנו עושים היום עם מצוות – הוא כדי לקבל את השכר. יוצא שיש כאן מצד אחד מצות תלמוד תורה, שעיקרה באופן פשוט הוא ללמד אחרים – וזה לא בגלל שלימוד התורה עצמו לא חשוב אלא בגלל שהוא חלק מהשכר, השכר הוא לדעת את ה'.

שאלה: יש אנשים שקשה להם עם השכר הזה?

תשובה: כן, זה חלק מהגיהנם – שאדם מרגיש שהיה מעדיף שכר של מוסלמים וכדומה, זה חלק מהגיהנם – שאדם לא מצליח להתנתק מהעולם הזה בכלל, הקב"ה נראה לו משעמם והעולם הזה עם כל תאוותיו נראה לו ממש מעניין, וממילא הוא מעדיף את הגן עדן של המוסלמים, והקב"ה חושב שהגיהנם שלו יותר טוב מגן העדן שלהם – לכן כתוב 'מוטב דלידייניה' בגיטין, כנודע, שכתוב שעדיף לאדם לעבור יסורי גיהנם כדי להגיע לעולם הבא (גם אם אנחנו לא יודעים להרגיש את זה כי אנחנו קצת בגיהנם). בגיהנם מרגישים שרוצים את הגן עדן של המוסלמים, זה נקרא גיהנם. יש ביטוי של הנשיא טראמפ שמזכירים אותו הרבה – 'יפתחו שערי הגיהנם' – הגיהנם שלנו זה הגן עדן שלהם... כשמסתכלים על איך שהם מציירים גן עדן ואומרים – איך

שאדם בכלל רוצה שזה יהיה הגן עדן שלו – זה הגיהנם שלנו, או כף הקלע. זה שאדם לא יכול להיפרד מהשטויות. באמת יכול להיות שקשה לנו להיפרד מהשטויות, אבל אנחנו לא חושבים שזה גן עדן. קשה לנו לתפוס את גן עדן, ואם היינו תופסים אותו טוב היינו שם וזהו. עיקר הגן עדן הוא שכר, ולימוד תורה זה השכר, ולכן עיקר המצוה היא ללמד – גם ללמד את עצמו. כך הפשט בלשון הרמב"ם.

נחזור לשאלה הפרקטית יותר – אכן כדאי מאד ללמד, כמו שחז"ל אומרים – 'מתלמידי יותר מכולם', כשהקב"ה אומר לנו שצריך ללמד אחרים זה לא רק ללמוד בפני עצמו ולדעת את ה' – כי כשאדם מלמד אחרים הוא עושה שהתורה תרד עוד יותר למטה, עוד יותר תיכנס לתוך הפרטים, עוד יותר תיכנס לתוך החיים ולתוך המציאות הפשוטה, וככל שהתורה יורדת יותר למטה כך היא נעשית יותר מתקבלת בתור המציאות, ולכן מאד חשוב ללמד.

שאלה: וכשאני לומד עם עצמי זה לא יורד לתוך המציאות?

תשובה: אם הקב"ה ישב וילמד בינו לבין עצמו וזהו – זה ישאר למעלה. עיקר הווארט של התורה כמו שהיא ניתנה לנו מאז שמשו רבנו הוריד אותה למטה הוא שמה שמעניין את הקב"ה – שזה התורה – ירד למטה. ממילא זה התורה – מעניין אותו איך אתה מצליח לעשות שזה יהיה יותר למטה, יותר מוסבר, יותר מצליח להחיות ולהדריך ולתת את אור ה' בתוך המציאות.

הטענה שלך היא טענה של המלאכים, זה דומה לעולם הבא, זה שיודעים את ה'. אבל בסוף הקב"ה מתעניין בתורה, ומה שמעניין אותו זה איך התורה יורדת למטה. משה רבנו בא לקבל תורה והמלאכים אמרו לו – מה לילוד אשה בינינו, מה אתה קשור לתורה בכלל? לך מפה! מה הוא עשה? אמר לו הקב"ה – תאחוז בכסא כבודי ותענה להם, כלומר – תגיד להם – ותיאחז בכסא, איך שאני מתיישב ויורד למטה – וזו התורה עכשיו. התורה היא איך שזה למטה ולא איך שזה למעלה, ואז הוא אמר להם את התשובה, שלהם זה לא שייך. עכשיו מה שמעניין את הקב"ה זה הירידה של האלקות למטה, לאיפה שהיא מוסתרת. כיון שזה איפה שהיא צריכה להיות וזה התורה – ממילא התורה צריכה לרדת למטה.

שאלה: בחור ישיבה צריך גם להשקיע באחרים?

תשובה: כן, צריך גם וגם, כי מאד מובנה שהתורה היא ללמד, כך ה' נתן לנו את התורה. התורה שה' נתן לנו היא תורה שאנחנו מלמדים, כלומר שאנחנו רוצים שזה יהיה כמה שיותר 'מונגש', כמו שאומרים היום.

שאלה: גם לפני שהבחור גמר את מצות ידיעת התורה?

תשובה: אם מישהו עוסק במצות ידיעת התורה כמו שכותב אדמו"ר הזקן – אז הוא יודע את התשובה יותר ממני... המצוה שם היא רק למי שיכול. על כל פנים – אם אתה לא יכול ללמוד עם מישהו כי הוא לא רוצה ללמוד ואתה צריך להנשים אותו כל הזמן (ולך לא נשאר אור...) – אז אי אפשר, ואז אי אפשר.

שאלה: יכול להיות שבחור ישיבה הוא כמו רב לבחור ישיבה אחר?

תשובה: בהחלט. על כל פנים – אם אדם מרגיש שאפשר לקיים את מצות תלמוד תורה כמו שצריך וללמד – מצוין. אבל אם הוא לומד פחות והחברותא פחות וכו' – זה שאלות חינוכיות וכל אחד צריך לבדוק את עצמו האם זה שהוא מתחבר למישהו שכל כך לא רוצה ללמוד האם זה מועיל או מזיק.

שאלה: כתוב שלקב"ה יש רצון עצמי למלוך, ואין מלך בלא עם' – כמו גחלים עוממות. למה זה מעניין את הקב"ה למלוך על משהו כל כך רחוק ממנו?

תשובה: קראתי ספר על האסטרונמיה המודרנית, ספר 'פה שמסביר את החידושים שיש היום באסטרונמיה. בתוך כל הספר הגדול הזה – היה משפט אחד שהבן אדם לא הצליח להתאפק ופלט אותו – שקשה לחשוב כשרואים את כל הגודל הזה שהאדם הוא נזר הבריאה ויש אלקים שברא – אם יש אלקים שברא את האדם והוא נזר הבריאה אז בשביל מה הוא צריך את כל המסביב?... כשקראתי את זה זה הצחיק אותי כי הוא חושב שהקב"ה התאמץ על זה, זה היה מורכב בשבילו... אבל לה' זה לא מורכב, שיהיו עוד גלקסיות וכו' – מה הבעיה. אבל כשאתה אומר שזה כל כך גדול ומרשים ומפתיע ומשעשע מה שיש שם – ואתה חושב שזה מצריך המון מאמץ – אז יש לך קושיות טפשיות... זה קצת הזכיר לי את השאלה כאן – כששואלים האם הקב"ה מלך ולמה זה מעניין אותנו. בשבילנו זה באמת קושיא, למה? כי אנחנו רואים שמהקב"ה עד אלינו זה צמצומים בלשון הקבלה, והסתרים והעלמות אולי בלשון החסידות, ובלשון שלנו – זה כביכול מאמץ מאד גדול של הקב"ה להקטין את עצמו

עד הגודל שלנו, כדי שאפשר יהיה להגיד שהוא מולך וכועס וכו'. 'וחרה אף ה' – מה יכול להכעיס אותם?.. במקום צמצומים או הסתרים והעלמות – אפשר לקרוא לזה מאמץ, הוא מתאמץ מאד כדי לרדת, כך זה נראה במשקפיים שלנו ולכן אנחנו שואלים כזו שאלה. ה, הוא צריך כל כך הרבה להתאמץ כדי שהוא בסוף ירצה למלוך ויהיו אנשים כמונו וכו'. אבל זה בגלל שאנחנו דומים לכותב הספר הנ"ל. כותב הספר אומר – מה צריך כאלה גלקסיות בשביל הבן אדם? ואנחנו אומרים לו – זה לא מאמץ. כך אנחנו צריכים לומר גם לעצמנו. איפה רואים שהקב"ה קטן? מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו, ובקבלה הוא נקרא 'זעיר אנפין'. אתה צריך סיבה למה שאתה עושה, כי יש סיבה שקדמה לך, אבל הקב"ה לא צריך סיבות. אנחנו ממש מעניינים את ה' כי הוא החליט שאנחנו מעניינים אותו. בשביל זה מבחינתנו זה נקרא לא הגיוני, כל כך לא הגיוני, והוא מתאמץ כל כך הרבה רק בשבילנו. מה יש לו ממני? זה טוב, זו הרגשה נכונה שאנחנו מרגישים בתוך עצמנו את הקושיא הזו. זה חלק מהקשר שלנו איתו – שברור לנו שלא הגיוני שאנחנו נהיה סיבה טובה למה כדאי לקב"ה לברוא אותנו. אם הוא ברא אותנו – אנחנו קיימים, אבל אנחנו לא יכולים לומר לו שזה משתלם, כדאי לו, כי אז זה לא לתאר נכון את המציאות. כשאתה שואל למה למלוך – השאלה מה אתה שואל. אם אתה שואל האם השאלה הזו נכונה בנפש – היא שאלה נכונה מאד, כי זה באמת לא הגיוני שהוא ירצה אותי – זה חלק מהיחס ביני לבינו – שאני לא יכול להבין ולא אבין אף פעם לא הוא ירצה אחד כמוני, אבל אם הוא החליט שזה מה שהוא רוצה – אז זה מה שהוא רוצה, אבל ברור גם שהוא החליט שיהיה אחד כזה שלא יבין אף פעם למה הוא רוצה אותי.

